

STUDENTENTS

IZNĀK 2 REIZES MĒNESĪ

AKADEMISKĀS DZĪVES LAIKRAKSTS

NUMURS MAKSĀ 10 SANT.

K. Branta un K. Upešlejas nodibināts 1922. gadā.

Redakcija un kantoris

Rīgā, Valdemāra ielā Nr. 69, dzīv. 8. Tālr. 9-4-6-6. Runas stundas: svētdienās no 11—12, pirmdienās no 18—19.

Pasta adrese: Rīgā, Pasta kaste Nr. 70. Pasta tek. rēķ.: 424. Gada abonem.: Ls 2.— Sludinājumu maksa: priekšpusē 90 sant., tekstā 60 sant., sludin. daļā 20 sant., par petitindīgu + 5% sludinājumu nodoklis.

№ 203.

Ceturtdien, 16. novembrī 1933.

XII. ak. g.

Visvalds Jankaus,

L. k. o. k.

Cinitāju audzei.

(Valsts neatkarības svētkos).

Pirms 15 gadiem dzima Latvijas neatkarība. Viņu izcīnīja visa latvju tauta. Varena impulsa pārjēmta. Ticībā labākām dienām. — Jaunatnes falangas soļoja priekšpulkos. Naidnieka lodes retināja viņu rindas, bet tās arvien papildināja jauni entuziāsti. Līdz kamēr naidnieks bij padzīts. — Neatkarība, brīvība... Reibinoši vārdi tautai, kas gadusimtus kļaušu gaitās staigājusi. — Beidzot piepildīts senču lolojums. — Beidzot...

Ir pagājuši 15 gadi. Pēc sajūsmas, pēc tā saucamiem «romantikas» gadiem ir iestājušies atplūdi. Skeptisks smaids rotā bijušo cīņu biedru sejas. Ne jau tamdēļ, ka viņi nožēlotu nestos upurus. Ne jau tamdēļ, ka viņi nesajustu, ka vienīgais, viņiem pieņemamais sadzīves veids ir — dzimtenes neatkarība. Viņi joprojām tie latvju tautas nākotnei. Bet viņi vairs netic saviem vadoņiem.

Tā ir. Tā mūsu sabiedrības daļa, kas stājusies partiju rindās, gaida no viņām savus labumus. Visā visumā viņa ietur partijas «generālliniju» un tur' muti. Bet vairums pārējo kļuvuši igni. Kļuvuši vai nu apātiski, vai skeptiski. Vai arī stājušies to organizāciju rindās, kas solaš meklējam jaunus ceļus labākai dzīvei.

Kas vainojams, ka 15 gadu laika vērtības tik krasī pārvērtētas, ka sagruvis agrākais priekšstats par brīvās demokrātiskās Latvijas ideālo iekārtu? — Kas vainojams? — Tie, kas bij pie varas šajos 15 gados! Un tie rekrūtējās galvenā kārtā no vecākās audzes. Šīs audzes vadoņi, neapšaubāmi, diezgan aktīvi līdzdarbojušies neatkarības iegūšanas darbā (galvenā kārtā pirmskaņa un kara gados), bet vienīgi pilnām malkām tukšoja iegūtās labklājības kausu. Un apreibā dzerdami. Apreiba, alkdami aizvien jaunus malkus. Un aizmirsā, ka smel dzidro dzērienu no visas tautas kopavota.

Aktīvo brīvības cīnītāju paaudzes vairums palika pavēnī. Bet pārāk svēts tiem bija ieguvums, pārāk dārgi upuriem pirkti, lai tam pagrieztu muguru. Tie sakoda zobus, brižiem rēca, kā aizvainots lauva, brižiem lādējās un draudēja, bet tolerēja esošo.

Starplaikā izauga jauna audze — neatkarīgās Latvijas auklējums. Tai vairs nav veco, ilggadējo cīņu tradīciju. Cīņu pagātne tai jau kļuvusi par varoņepu, mitoloģiju. Bet tagātne — korrupcijas piesātināts perēklis. Un tie no jauna saskata latvju tautu apspiestu, svešu tautu izmantotu, un alkst varoņdarbu, alkst jaunu cīņu, lai iznīcinātu tagadējo iekārtu un radītu kautko varenāku, taisnīgāku. No šim aprindām patreiz rekrūtējās parlamentārisma apkārtāju galvenās masas.

Bet viņi ir arī visu triju paaudžu slāņos. Vai tamdēļ, ka demokrātija neatbilst reālās dzīves prasībām? — Nē, — mūsu valsts vadoņi nav atbilduši demokrātijas prasībām. Vai Anglijā, kas caur paaudžu paaudzēm ir izveidojusi valstsvīra — džentlmena tipu, parlamentārisms ir apdraudēts? — Turpretim viņš 15 gadu laikā ir sabrucis tajās Eiropas valstīs, kur vadošo personību kadrs nav atbilstis tām nesavtīguma, godīguma un stip-

K. Zāle.

Kritušie brāji.

ras personības prasībām, kādas uzstāda parlamentārisms.

Un nu, uz 15 gadu slieģšņa, arī mēs atrodamies krustceļā. Tie, kam partijas sola personīgus labumus, drudzaini pie tām turās. Bet masas aizvien noteiktāk no tām novēršas. Un šis «jaunās strāvas» priekšgalā solo visjaunākā audze. Skolu jaunatne. Studējošie.

Protams, jaunatne mūžam neapmierināta ar esošo. Jo ikviena tagadne ir kļūdu, nepilnību piesātināta, turpretim nākotne tēlojas gaišāka, skaistāka. Un jaunatne tai tic. Bet vai viņa — šī jaunatne bez pieredzes, nopietnas zinību bagāžas un izveidotiem raksturiem — būs spējīga to izveidot, ja viņu šodien laistu pie varas, realizēt savus ideālus? Vai viri, kas nāks tagadējo varasviru vietā būs labāki — būs godīgāki un spējīgāki par tiem? —

Lūk, tas ir šīs problēmas smagumpunkts. —

Vai sintēzi starp tās vecākās paaudzes daļu, kas pēc brīvības cīņām ir vadījusi valsti un nav attaisnojusi uz viņu liktās cerības, un straujo, bet vēl nenobriedušu, garīgi neizveidoto pēckara audzi, kas grib

stāties viņu vietā, nevarētu rast brīvības cīnītāju audzē? Tam piemērs ir — Igaunijas brīvības cīnītāji. Tie nesagrāva nepilnīgo tagadni. Viņi tikai nocīrta kļūmīgos piedēkļus, radot jaunu, pilnīgāku valsts aparātu. Un viņi to darīja ne sacelšanās, ne apvērsuma ceļā, bet ierosinot spēcīgu masu kustību — radot to ar pārliecinošu argumentu palīdzību — ar vārdiem, kas plūda no dedzīgu patriotu sirdīm. Un iekaroja sirdis.

Valsts 15 gadadienā lai nezaudējam ticību tautas veselajam instinktam. Bez šaubām, tās nemiers ir liels, jo lielas ir pārestības, kuras pie tās spēcīgā organisma ir pastrādājuši šausmīgi, savtīgi un noziedzīgi «operātori». Bet šis organisms, kas pārcietis gadusimteņu pārestības, spēš atkrāties arī no tiem, kas tagad tam piezīdušies. Bet lai šis atveseļošanās process noritētu bez satricinājumiem, jāsadodas rokās visiem tiem, kas godīgi un nesavtīgi grib saslieties pret tagadējās iekārtas trūkumiem, bet līdz ar to ievirzīt jaunās audzes pamatoto sašutumu radošā saprāta gultnē. Vadošā loma šeit piekristu «vidusaudzei» — brīvības cīnītājiem un viņu laika biedriem.

«Ziemeļniece» 10. gadu svētkos.

Š. g. 4. novembrī studenšu biedrība «Ziemeļniece» savā jaunajā dzīvoklī nosvinēja desmitos gada svētkus. Svētkiem bija vairāk interns raksturs, kaut gan piedalīties bija aicināta Latv. universitātes vadība — rektors prof. J. Auškāps un prorektors prof. L. Adamovičs, Ziemeļnieces goda filistri: Anna Rūman-Keniņa, Dr. phil. M. Paleviča, cand. phil. Z. Mauriņa, prof. A. Kirhenšteins, prof. K. Kudziņš, prof. V. Mal-

donis, Latvju nacionālo studentu biedrību ietelpošo biedrību — Austruma, Ataugas, Ziemeļu, Kāvu aktīvo un vecbiedru pārstāvji no studentu vienotņu vienkopas un citām draudzīgām organizācijām.

Svētku svinīgo aktu plkst. 1 deenā atklāj Ziemeļnieces seniore stud. phil. Zalkalne, norādīdama, ka desmit gadu nav ilgs laiks organizācijas dzīvē, kādēļ Ziemeļniece arī nerīko plašāku svinību. Pagājušie desmit gadi

Paziņojums L. U. akadēmiskai saimei.

Latvijas valsts dibināšanas svētkos — sestdien, 18. novembrī — Universitāte sarīkos savu tradicionālo gājenu uz Brāļu kapiem. Sapulcēšanās pie Universitātes vecās ēkas, taisni plkst. 9 no rīta (bez akadēm. ceturkšņa). Pilnā skaltā piedalīties uzicina rektors prof. J. Auškāps.

ir bijuši vairāk idejisko pamatu nostiprināšanas un pašpārveidošanās laiks, nākotnē Ziemeļniecei savi mērķi un centieni ar darbiem jāievieido plašajā dzīves ceļnē, sekojot devīzei: darbam, skaidrībai, cilvēcei. Visiem pieceloties, nolasa tikko priekš svētkiem pieņemto Ziemeļnieces himnu.

Desmit gadu darbības pārskatu sniedz stud. phil. E. Miķelsone, raksturodama Ziemeļnieces dibināšanas laiku, dibinātāju interešu ievirzi, biedrības mērķus, kuŗos sevišķi uzsvērta sievietes personības izkopšana un atbalstīšana dzīvē un darbā. Biedrības darbības pirmā laikmeta referātu vakaru temati arī galvenā kārtā par feministiskās dabas jautājumiem, vēlāk tematu dažādība pieaug.

Ziemeļniece nav gribējusi būt vienaldzīga arī pret sabiedrību ārpus universitātes un vērodama sabiedrības intereses mēģinājusi dot atbildes dažādiem jautājumiem, sarīkodama un organizēdama vairākus atklātus priekšlasījumus un diskusiju vakarus ar mūsu ievērojamāko zinātnieku un rakstnieku piedalīšanos. Pavisam šāda veida sarīkojumi septiņi. Ziemeļnieces kārtējos referātu vakaros nolasīti no 1925. g. 90 beidzēju referāti:

par zinātniskiem tematiem . . . 35
„ literāriskiem „ . . . 47
„ sabiedr. un dzīves tematiem 8

90

Godā biedri nolasījuši 18 priekšlasījumus.

1928./29. g. Ziemeļniece pārdzīvo pašpārveidošanās laiku, bet beidzot tomēr paliek uzticīga saviem reiz sprautiem mērķiem un pieņemtiem dzīves principiem.

Biedreņu skaita ziņā Ziemeļniece nepieder plašām organizācijām, bet pēc kvantitātes arī nekad sevišķi nav centusies, vairāk sekojusi savu biedreņu izvēlē kvalitātes principam. Šinī mācības gadā Ziemeļniecē 35 aktīvas biedrenes.

Pie Ziemeļnieces studenšu biedrības nodibinājusies arī Ziemeļnieces filistru biedrība, kas apvieno patlaban 11 filistres.

Apsveikumu daļu ievada Ziemeļnieces vecākā goda filistre Anna Rūman-Keniņa kundze, nododama goda filistru dāvanu Bīnes gleznu — «Saulieša mājas» un novēlējama nekad neaizmirst lauku sētu, kas glabā īsto latvisko garu.

No filistru b-bas apsveic priekšsēdētāja Zenta Upīte. Nacionālo studentu biedrību savienība dāvina Kundziņa gleznu «Skaidrojās», seko vēl vesela rinda apsveikumu un krāšņu ziedu balvu. Telegrafiski sveicina, aizkavēts personīgi ierasties, L. ū. rektors, prorektors un daudz c.

Tad seko filistres H. Lindbergas akadēmiskā runa par John Masefield'a dzeju.

Runa ir akta dalībnieku uzmanības centrā un saista ar pārdomāto Masefield'a personības un viņa dzejas ideju apgaismojumu, kā arī ar skaidro, sugestīvo priekšcēluma veidu.

Svētku aktu noslēdz seniore, uzaiicinādama kopīgi nodziedāt — Gaudeamus.

Prof. Jāņa Kauliņa 70. dzimšanas dienā.

26. novembrī piepildās prof. Dr. phil. h. c. Jānim Kauliņam 70 gadi. Septiņi gadu desmiti būs aiztecējuši darba rosmē, un šo dienu arī pats jubilārs var droši turēt par īstu svētku dienu, vēl vairāk tāpēc, ka ar svētku dienām gan viņam Laima ir bijusi skopa, un cik jau nu tādu likusi viņa mūža gaitās, tik pataupījusi vēliem mūža gadiem.

Ne vienmēr līdzens un viegls bijis viņa ceļš līdz profesora katedrai. Nav arī sākusies viņa akadēmiskā karjera tūlīt pēc Tērbatas universitātes beigšanas. Ar grūtībām viņš nokļuš līdz augstskolai, un kad universitāte viņa studijas apliecinājusi ar klasiskās filoloģijas kandidāta diplomu, viņš dzimtenē pat vietu nevar dabūt, bet pa otram lāgam ir spiests uzņemties mājskolotāja gaitas, kamēr vieta gadās Pleskavā, kadetu korpusā, kur līdz tam bija M. Klusiņš, kas 1896. g. aiziet uz Kijevu. (Konv. par šo vīru sniedz ar mūsējām nesaņķanīgas ziņas.) Te sākās darbs, kas Jānim Kauliņam gan nodrošina savu patstāvību, bet kas aizņem arī

daudz laika, tā kā viņa zinātniskā darbība valodniecības laukā, kas bij sākusies jau seminārista laikos (piem. Sausnejas un Viētalvas izloksnes apraksts Becenberģera izdotajā žurnālā «Beiträge zur Kunde der indogermanischen Sprachen»), kļūst mazāk ražīga. Te viņš nodzīvo, pa šo laiku iejēmdams arī turienes Latviešu biedrības priekšnieka un krājaiždevu sabiedrības valdes priekšsēdētāja un kasiera amatu, līdz 1917. g., kad līdz ar korpusu nākas pārcelties uz Kazanī. Darbs tomēr nevar vairs turpināties, korpusi likvidējās, bet J. Kauliņš, palicis kā stāv, meklē maizes tiesu pilsētas dienestā.

1920. g. J. Kauliņš atgriezās Latvijā, un Filoloģijas un filoz. fakultāte ievēl viņu par padagoģijas docentu. Te sākās jauns darba posms, kurā pamazām rādās arī viņam pašam mūža pūliņa augļi. 1920. g. 13. septembrī (universitātes gada pārskats min neprēcīzu datumu) viņu ievēl par filoloģijas goda doktoru, bet gadu vēlāk — 1931. g. 3. okt. — arī par profesoru. No šā gada 20. okt.

viņš ir R. L. B. zinātņu komitejās kārtējs biedrs un no 4. nov. arī Filologu biedrības goda biedrs.

Pēdējais laiks ir ražīgs arī zinātniski. Parādās vairāki raksti, gan par valodniecību, gan padagoģiju. Par Sausnējas izloksnes pārskauām, par adjektīviem ar piedēkli -ins, par otras zilbes uzsvāru mūsu divdabjos — Filologu b-bas rakstos, par filoloģiskas metodes nozīmi padagoģijā, par skolotāju sagatavošanas iestādēm — Izglītības min. mēnešrakstā, par personālismu — «Tautas audzināšana», par Herbartu u. c. No agrākiem rakstiem vēl mināmi «Par nozīmes maiņu mūsu valodā R. L. B. zin. kom. VIII. rakstu krājumā, Domaš par vēsturi — Pūrā u. c.

Ar īpašu nopietnību un mīlestību Jānis Kauliņš strādā arī savu akadēmisko audzināšanas un mācīšanas darbu. Darba prieks, pienākuma ētoss, bet it sevišķi nevainojamā dzīve («Integer vitae...») raksta par viņu prof. A. Dauge) ir labākais paraugs nākamajiem padagoģiem un labākais piemērs, ka arī mūsu samaitātos laikos tikumiska krietnība ir sastopama. — Lai vēl ilgs, saulains un darbiem svētīts mūža novakars sirmajam darbiniekam!

Kr. Ancītis.

Richards Rudzītis.

Nikolajs Rērihs,*)

Pie mums Nikolaju Rērihu daudz, ja pazīst kā ievērojamu krievu mākslinieku. Bet Vakareiropā, Amerikā un Āzijā tas pazīstams arī kā izcilis kultūras vadonis un miera ideju sludinātājs. Galvenais, viņš savas idejas nav ietēpjis tikai vārdos vien. Viņš radījis daudzus pasākumus, kultūras iestādes un apvienības, tāpēc vēlams, lai arī latvju jaunatne iepazītos ar viņa garīgi bagāto darbību.

Nikolajs Rērihs priekš kara bija kādas augstākās mākslas skolas direktors Krievijā. Daudz ceļojis, sarīkojis bieži savu gleznu izstādes arī ārzemēs. Gribēja iepazīties ar visu tautu dvēseles labāko un to attēlot mākslā. Viņa gleznas izbārstītas pa visu pasauli. Par Rēriha māksliniecisko darbību sarakstīts ne mazums grāmatu. Karā beidzoties, R. nokļuš Amerikā, kur iegūst daudz draugu un savas mākslas cienītāju. Ar pēdējo palīdzību R. nodibina Ņūjorkā viņa vārdā nosaukto muzeju, kas apvieno sevi arī citas kultūras un mākslas iestādes. Tagad šis Rēriha muzejs izaudzīs par 29 stāvu debesskrāpi un viņā starp citu ir pāri par 1000 Rēriha gleznu un skīču. 1923. gadā Rērihs ar kundzi devās zinātniskā ekspedīcijā caur Tibetu un Himāliju kalniem, un šī ekspedīcija notika ar tādiem panākumiem un tādos apstākļos,

kādos neviens priekš viņa nebija veicis. Ekspedīcija līga 5 gadus un tani gāja bojā daļa dalībnieku, bet vienīgi Rēriha ģemālā attapība un dzelzs griba šo ekspedīciju noveda galā. Ekspedīcija piedzīvoja daudz briesmu; laupītāju bandu uzbrukumus, vietējās varas nelabvēlību, kas, piem., aizturēja ekspedīciju pusgadu kādā vietā, beidzot lielais aukstums un kalnu nepārejamās šķautnes. Tomēr ekspedīcija pilnīgi sasniegza savu mērķi: iepazīties ar Āzijas sirdi, viņas ielām, viņas garīgo un fizisko kultūru. Ceļojumā Rērihs pagatavoja ap 500 gleznu, galvenā kārtā ainavas no vietējās dzīves un dabas, tāpat ekspedīcija savāca daudz senu rokkrastu un lietu, bez tam tā izdarīja daudz etnogrāfisku un valodniecisku pētījumu. Šīs ekspedīcijas rezultātā R. nodibināja zinātņu institūtu Indijā, Himāliju kalnu piegāzē, kur viņš arī dzīvo un izpēta kultūralo darbību pa visu pasauli. Pēc ekspedīcijas Āzijas tautas ar godbijību min Rēriha vārdu. Jo Āzija saprot, kas ir garīga personība. Un Rērihs nu piegāja mongoļiem, tibetiešiem un indusiem kā brālīem, mēģinot izprast arī viņu Dievu, bet ne tā, kā eiropeīši parasti dara.

Pēc Ņūjorkas Rēriha muzeja biedrības parauga arī daudzās citas pasaules valstīs nodibinājās Rēriha vārdā biedrības, kur mērķis ir apvienot visus cilvēkus patiesas kultūras, mākslas un zinātnes vārdā. Patlaban šādu biedrību ir jau ap 63, pat Āfrikā, Ķīnā un Japānā, starp citu arī Rīgā (ar gleznu muzeju) un kaimiņu valstīs.

Kultūras izpratnē Rērihs ielicis ko visai cildenu, svētu, kādu patiesi reliģiozu pieeju. Kultūra viņam — visas augstākās, garīgās un materiālās vērtības, viss, kas veicina cilvēka gara attīstību. Kultūra viņam ir gara gaismā. Un kultūras cilvēks ir tas, kas strādā nemītiģi šīs gaismas labā, kas tiecas pēc istas zināšanas un daļuma, kas darbojas līdzī cilvēces augstākāiem mērķiem, veicina cilvēku un tautu apvienošanos un saprašanos, kas atdod visu sevi darbam vispārības labā. Kultūralis darbs ir radošs, nekultūralis — postošs darbs. Patiesas kultūras zeme — tā Rēriham ir augstāko ideālu zeme. Lai nostiprinātu savu plašo kultūras izpratni, Rērihs dibina pie savas biedrības Vispasaules kultūras ligu, kur apvienotos katras tautas kultūralis, zinātnes un mākslas biedrības. Tādā kārtā visi kultūras darbinieki sadarbotos kopīgi un tā simtkārt veicinātu savas tautas attīstību, kamēr tagad visai bieži kultūras biedrības darbojas viena otrai pretim. Tai pašā laikā Helēna Rērih, Rēriha kundze, dibinājusi Vispasaules sievietšu ligu, kurā apvienotas visas pasaules sievietes, uz garīgās sadarbības pamatiem. Šī līga grib modināt cilvēces apziņu, lai tā dotu iespēju sievietei harmoniski un draudzīgi sadarboties ar vīrieti visā sabiedriskā un ģimenes dzīvē, tāpat arī, lai sievietei tiesiski kļūtu pielīdzināta vīrietim. Taisni mūsu dienās, kad pasaule pārdzīvo krīzi, kad tumši spēki, nekultūra gūst varu pasaulē, ikvienam cilvēkam būtu jāseko patiesās kultūras gaismai.

Beidzot Rērihs izstrādāja miera līgumu un miera karogu visas pasaules mākslas,

kultūras un zinātnes vērtību aizsardzībai pret nežēlībām kara un miera laikā. Tāpat kā Sarkanā krusta karogs aizsargā šlimos un cietējus, tā šis Miera karogam jāpaceļas pār visām galvenām kultūras iestādēm — muzejiem, bibliotēkām, katedrālēm u. t. l., atgādinot cilvēcei, ka tai bijīgi un saudzīgi jāizturas pret kultūras vērtībām, palīdzot tās krāt un radīt, apvienojoties radošā kopdarbībā savā starpā. Tā šis miera karogs būtu kā cilvēces sirdsapziņa, kas arvienu atgādinātu kultūras svētumu, un līdz ar to veicinātu arī mieru un brālību cilvēku un tautu starpā. Pirmās divas «Rēriha Miera karoga» konferences notikušas Beļģijas pilsētā Brižā, piedaloties daudz valstu pārstāvjiem un sabiedriskiem darbiniekiem. Brižā, kas pirmā izgreznojās ar šo karogu, pagājušu gadu atklāja senpilsētu izstādi. Šogad šī konference notiks 17. novembrī Vašingtonā, Am. Sav. V. galvas pilsētā. Mūsdienu cilvēku un tautu savienības var īsteni uzplaukt tikai tad, ka tās vada cēla personība. Šis izcilās centrālās personības trūkuma dēļ arī pastāvošā Tautu Savienība nav spējīga novērst karus un nesaskaņas tautu starpā. Tautas apvienot varēs vienīgi garīga personība, ko ciena kā Eiropā un Amerikā, tā arī ipatnējās Āzijas rāses. Šīs personības gara intelligēnce arī spēš atrisināt visus mūsdienu grūtus jautājumus.

Rērihs ievērojams nevien kā organizators, bet arī kā rakstnieks. Grāmatās: «Svētības ceļi», «Adamants», «Gaismas valstība» tas apraksta kultūras un mākslas jautājumus. Mākslu — visiem. Daļumam un zināšanai jāpār mūsu dieniško maizi, — tā Rēriha pamatdoma. «Āzijas sirdi» viņš stāsta par savu Tibētas ceļojumu, beigās pievienodams austrumu leģendu par jauno laikmetu, kas tuvojas. Rērihs ir arī savdabīgs, apgarots dzejnieks.

Beidzot jāatzīmē darbība, kur Rērihs guvis vairāk ievēribas — glezniecība. Viņa gleznas kā formā, tā saturā stipri atšķiras no citu mākslinieku darbiem. Aprīnojami krāsu saskaņa, tīrība, vizuālība. Iedziļinoties Rēriha gleznās, šķiet, ka dzirdētu mūziku. Ari saturs tāds, kāds nav mūsdienu gleznās. Viņa gleznas — logi uz mūžību. Tur ir garīgi lidojumi, cīņas. Tur ir svētie reliģiju reformatori un pravieši — Kristus, Buda, Mozus, Konfūcijs, Laotsē, Muhameds, Sv. Francisks u. t. t. Tās visas ir gleznas, kas skatītāju apgaro cēlām jūtām. Sevišķi Rērihs iemīlojis Himāliju kalnu un Tibētas ainavas. No pēdējām arī Rīgas biedrības muzejā ir vairākas. Priekš pasaules kara viņam bija vesela rinda «pravietisku gleznu», kurās tas pareģoja karu. Tāpat viņš gleznoja vēstures skatus, dekorācijas operām u. t. t. Tā tad arī viņa mākslinieciskā darbība visai plaša. Rērihs nāk ar augstāku uzdevumu arī mākslā. Viņš rāda, ka dzīvei ir augstāka jēga, ka cilvēkā atspoguļojas Dievišķīgais. Tīk pašam cilvēkam jācenšas atvērt sevi durvis uz šo Dievišķo.

F. Molnārs, kurā darbi arī Latvijas teātros izrādīti, publicējis protestu, ka viņu ārzemēs dēvējot par Franci, — kas esot vācu vārds, — bet ne par Ferenku, kas esot viņa ungāru istais vārds. Viņš lūdz teātru direkcijas, izdevniecības un laikrakstus to ievērot.

Jauns psihoanalītisku uzbrukums literatūrai: Ansis Sakss sastādījis Kalligulas biogrāfiju, saskaņā ar Freida dogmu.

Stud. arch. A. Teivens.

Salute al Italia!

(Studiju ceļojuma piezīmes.)

Lejup ceļš ir vēl interesantāks. Iesaukts viņš par Airolo serpentīnu, jo ar saviem 100 spējamiem griezieniem dažu 10 km ceļa gabalā tiešām atgādina gar kalna nogāzi izritinātu serpentīna lenti. Pagriezieni bieži ir pilnīgi pretēji iepriekšējam ceļa virzienam un pēc dažiem 10 metriem griežas atkal atpakaļ, tādējādi cikcakošs pārvarot lielo kritumu. Pagriezienos ceļš brūģēts akmentīniem (lai stūrējot un bremzējot pārāk neizārdītu) un ar aizās pusē slīpu pacēlumu («kurvis» — kā uz sacīkšu treka), stūrēšanas atvieglošanai, bet pašā ceļa malā vai nu pilnīgi neno drošināta, vai ar dažiem niecīgiem akmens stabiņiem, kaut gan aiz kraujai piemūrēta ceļa uzbēruma ir kilometriem dziļās aizās. Nervu, stūres un bremžu drošība ir pats par sevi saprotams iepriekšnoteikums.

Tā nu uzmanīgi ripojam lejup, vienu pēc otra novelkot saģērbtos apģērba gabalus, jo šai pusē Alpiem mūs sagaida dzidri saulains laiks. Pārvērtība ir spēja — viņpus kalniem palikuši lieti un vēji, še Tesinas ielejā mūs apņem silts vasaras novakars. Dārzos augļu kokos kvēlo milzīgi sārti ķirši, plūmes un nepazīstami augļi, un visās malās vītenrožu ziedu plūdi. Kaut gan esam vēl Šveices robežās, visur dzird tikai itāļu valodu. Ari iedzīvotāji un pilsētiņās ir galīgi citādi. Ir manāma jau Itālija.

Aiz kalniem norietošā saule aplej

kalnu galotnes pārgāvigā krāsu orģijas priekā daždažādu mianšu zeltainsarkanās gaismas plūdiem, kamēr kalnu piekāje un Madžore ezers jau slīgst violetzilganās ēnās. Acis nedabon ilgi pie šīs ainavas tiksmīnāties; ka'nu galotnes vēl rēnā sārtnumā viegli pasmaida un tad steigšus uzmet kobaļa plīvuri, lai ne-traucētu ātri iestājušās dienvidus nakts kopnoskaņu.

Ne vārdu nesakot, mašina tiek apstādināta, steigšus izkāplam un tāpat klusēdami nogāzes malā paliekam stāvo. Lejā nakts, tumšu kalnu nogāžu ietverts blāvi atviz Lugano ezers, krastmalas krāsaino ugunu tūkstošpunktainās diademas ietverts, ugunu, ēnu, atspulgu arabeskas vizmodams.

Jaukās villas kalnu nogāzēs atmirz neskaitāmos ugunos, liekas visi pakalni piebārstīti ugunszvaigzņi, atsevišķu ceļu spuldžu virknes uzvijas kalnos kā kvēlošu rasaspilienu klāti zirnekļu tīklu pavedieni, tumšo ciprešu silueti preti gaismai atgādinā domās nogrimušos, tumšās mantijās ietimušos kavalierus. Baznīcu zvanu melodiskās skaņas kā sasaukdamās viegli vilpo vakara klusumā, kaut kur atlido mūzikas akordi un pāri visam jumjās tumšajais naktsdebešu jumols.

Dzīla miera, atpūtas sajūta pārņem visas jūtas. Gluži neiespējama

un bezgala tāla liekas mūsdienu kņada, nemiers un steiga.

Itālijas pierobežas Šveices pilsētiņas. Kā dziļās, šaurās aizās vijās likās ieliņas starp vairākstāvu, mazlogainajiem vecajiem ēku korpusiem. Ieliņas bieži vien ir tikko auto platumā, tā kā pretimnācēji iestājas māju durvis, lai palaistu mašīnu garām. Brūģētas tās apaļiem akmeņiem, bet ieliņas vidū, riteņu platumā stiepjas 2 akmens plākšņu slīdes.

Pēdīgi Čiaso — robežpāreja — pilsētiņas vidū. Šveices pusē 2 pelēkā uniformā robežierēdņi pāris minūtēs ieraksta atzīmē mūsu kolektīvpasē un auto karnē grāmatā un varam braukt tālāk. Dažus metrus tālāk Itālijas robeža. Ieliņa iziet laukumā, kurā pārdaļa iespaidīgs dzelzs žogs ar vareniem vārtiem un liesmveidīgām spuldzēm vārtu stabu galos. Karogi, valsts emblemas. Gar žogu soļo bruģoti itāļu robežsargi — mazi kustīgi vīreļi, spalvainām rotātam platmalēm galvā, pāri celim krītošās plātās biksēs un getrās. Iespāids efektīgs.

Patī muiņniča pilna vēl kustīgākiem māziem vīreļiem, kuri neviens nesēž savā pienācīgā vietā, bet visi juku jukām, rokām mētdamies, staigā apkārt. Mūsu dokumenti tad nu arī uzsāk savu ceļojumu pa roku rokām. Kamēr tas nobeidzās un kamēr esam kaut kā visās Eiropas valodās noskaidrojušies, pagājuši sava laba 3. stunda, kamēr arī mums atveras Itālijas robežvārti. Gracie!

Apkārtne tālāk zināma kā neinteresanta, tadēļ vēl šonakt jātiek Milanā. Karšu grāmata rāda vairākus ceļus. Izvēlamies taisnāko, ar «auto strada» apzīmēto. Ar aprasišanos to atrodam. Jauka, asfaltēta šoseja aizstiepjas taisnā līnijā. Motors līgsim dūc par reto izdevību ļoņot pa šādu ceļu, jo arī citu braucēju ļoti maz, par ko gan drusku brīnamies. Tādā tempā drīz ieragam Milanās ugunus. Sākas ēkas, Gribam jau slaidi aizlaist pa pirmo ielu, kad aiz muguras neganti sāk kliegt un sauķt. Apstājamies. Pienāk uniformēti vīri un rāda kādas biļetes, grib it kā naudu. Dažādām valodām (vislabāk zīmju) noskaidrojam, ka esam braukuši pa privātu autoceļu un nu par to jāmaksā nodoklis 14 liras. Jā, «lustes» maksā naudu! Savā starpā sparīgi par šo tematu disputējot, pēkšņi mums blakus atskan jautājums: «Vai jūs no Latvijas?» Saprotams, pārsteigums. Atrisinājums — garām braucis kāds tautietis (kas arī pašlaik cīmojas Itālijā), kas, sadzirdot latvju mēli, apstājies. Tā tad savai brēkai, sava laime, jo nu mums uzticams, vietējo apstākļu pārzinātājs naktsmāju sameklēšanā.

Cimitero Monumentale — lielā kapsēta Milanā. Ieeja ved cauri varenai marmora cēlnei. Apakšstāvā dažādas telpas un vairākas vārtu ejas, kurū sienas klātas nelielām piemīnās plāksnītēm ar karā kritušo cīnītāju vārdiem, attēliem un mazām tūtiņu veidīgām vāzītēm ziedu ielikšanai. Augstāvs izveidots kā plaša kolonnu galerija, kurā novietoti ievē-

Pārdomas par 18. novembri.

Gads gadam sekodams ierāva mūsu dzīvi arvien noteiktākā, vairāk apzinātā gultnē. Gads gadam sekodams nes arī jaunu ierosmi un jaunas idejas. Tak saprast viņas, sekot viņām — tas jau ir cits un nopietnāks jautājums. Šis jautājums prasa pareizu izdomu un pareizu pieeju, prasa arī mūsu uzskatos un spriedumos vērtību apziņu.

Tā bieži, sevišķi jauni cilvēki, neizslēdzot studējošos, sūdzas, ka viņi ar visu sevi un savu darbu pasaulē nekam nederot.

Ikvienam cilvēkam, ja viņš arī neko redzamu, rokām taustāmu, vai ko slavenu nebūtu paveicis, bet totiesu pats sevi un savu dzīvi klusām izveidojis, ir neatsverams sabiedrībai. Savā tuvākā apkārtnē viņš var būt ierosinātājs, vadītājs un šis apkārtnes garīgā limeņa pacēlājs. Vēl vairāk, vienam otram, kas nosvēries uz negatīvo pusī, šāds cilvēks var būt arī morālais atbalsts.

Ja tikai jaunie cilvēki, kas ar savu dzīvi reizēm tik ļoti nemierā, ka nopietni domā par izrēķināšanos ar to, necenstos un nedomātu par tiem «lējumiem» mērķiem, bet padomātu un apzinātos ikviena cilvēka stāvokli sabiedrībā, saprastu to lielo nozīmi, kāda var būt personībai visklusāka stūrīti, nomaļē, tad dzīves mērķis būtu atrasts.

Saprotams, grūti ir citus pamācīt, jo pamācībām bieži vien gluži nemaz nav panākumu, vienīgi paša dzīve un darbs var dot ierosinājumus, kas arī ir tie labākie. Bet lai paša dzīve būtu priekšzīmīga, ir jāseko taisni tam saucienam, kas nerimstoši tomēr skan cauri visam modernajam, steidz, saraustītajam laikmetam — personības izveidošanai, sevis audzināšanai un pašdisciplinēšanai.

Vai tas jau nav mērķis, vislielākais un arī labākais?

Līdz ar vienu otru svaigu vēsmu, kas pamazām sāk ieplūst mūsu materiālisma piesātinātā garīgā dzīvē, līdz ar vienu otru jaunu domu, kas izkristalizējusies un rūdijusies dzīves tiešāmībā, rodas arī veselīgi šo domu nesēji un glabātāji. Tie nav pārliecīgi sportisti, nedz arī materiālisma kultūras sludinātāji, bet līdz zināmā pakāpei pat fanātiķi savā ticībā un sintētiski savos uzskatu meklējumos.

«Es nepieņemu nekādu fizisku kultūru, es tikai normāli cenšos nostiprināt savu veselību. Mani interesē un var interesēt vienīgi garīgā dzīve, visas tautas izglītības jautājums un gara intelliģence...» vēl daudz plašākas un dzīvi apģarotas bij kādā nopietna jauneklā teorijas, kuru mēs vairāki cilvēki vasarā, klusā upes malā notu-

rojāmu personu sarkofagi un dažādas pieminekļu skulptūras. Kopā ar jauko skatu uz pašu kapsētu liekas, ka nebūtu kapos, bet kādā skaistā mākslas mūzejā. Šī sajūta pastiprinās arī ieejot pašā kapsētā. Ciprešu, magnoliju un citu dienvēdu koku, krūmu zaļumā, kā brīnišķā dārzā atrodas simtiem, tūkstošiem pieminekļu, skulptūru — cits pie cita, viens par otru brīnišķīgāki, izdomā pārsteidzošāki, materiāla apdarē cēlāki. Vērojot šos mākslas darbus, var just gar acīm paslīdam veselus laikmetus: lūk stingrais klasicisms, harmoniskā renesanse, pārdošais baroks, pag. gadu simta beigu romantisms, jaunās mākslas cēlais vienkāršības skaistums, pārmodernisma formu kroplums.

Arī pašu pieminekļu reālie vai simboliskie tēlojumi ir vietām tieši pārsteidzoši. Ļoti daudzas kapu vietas pārvērstas par nelielām, bezgala krāšņi un dekoratīvi iekārtotām svētnīcīnām, kapličām, kur mirušo atgādina vienīgi gravēta plāksne, vai skaista urna ar nelielām piļņām. Daži piemēri no milzīgās daudzveidības: Varenā bronzas masā attēlots stūris, kuru ar vērsu pajūgu apaļ 2 zemkopji, bet kraujas augšā atbalstīties milzīgs, simbolisks zemes mātes tēls, ar savu varenumu un ne-

Latviešu Latvija nāks!

Bet viņa nenāks zem kāšukrusta karoga!

Viņa nāks tikai zem sarkan-balt-sarkanā karoga!

*Mēs nākam saulei vārtus cirst,
Lai purva silos tumsa mirst!
Ko nepaņems cirvis, to uguns rīs,
Ap galvu mums liesmu vaipagus vis.*

*Caur silu uguns viesuļi brauc...
Lai čūskas čūkst, lai vilki kaucl!
Mēs gribam uzvaras smieklus smiet,
Lai liesmas līdz debesu pagalmiem iet.*

*Ko nepaņems cirvis, to uguns rīs,
Ap galvu mums liesmu vaipagus vis.*

(K. Sk.)

rējām par sportistu. No grāmatas viņš neatsacījās pat pastaigādāties.

Ja arī tas viss skanētu mazliet fanatiski un mūsu ausīm izliktos drusku nepieejami, vai arī tikai kā jaunības fantāziju pasaules tēli, tad tomēr šāda doma gaita, kas nav vairs sastopama tikai pie viena vai diviem cilvēkiem vien, nedz arī sešpadsmit, vai astoņpadsmit gadu vecumā, bet jau diezgan nobriedušā jauniešu vidū, liecina par spilgtu ticības atdzimšanu un visai garīgāidzīvei.

pielūdzamo stingumu alegoriski rādot cilvēka un viņa dzīves meciņgumu.

Apskāvušies brālis un masa dziļās skumjās izvada pēdējā gaitā vecu māmiņu, kurās augšupvērstais skats un sejas izteiksme aizkustina ar savu dziļo apskaidrotību.

Balta marmora templis, izveidots no trīs stilizētiem krustiņiem ar aplī savienotiem krustu šķērskociem un ar skaistu sievietes tēlu ar paceltām besīm paceltām rokām virs ieejas, pats par sevi jau pauž to domu, kas vēl rakstīta uz krusta loka: Pax.

Aizplīvurots nāves tēls velk aiz rokām pret debesīm virs ieejas, atpakaļ uz noliegā palikušo raudošo meitenīti.

Pārdoši slīpā marmora skulptūrā tēlots augšup lidojošs vīrieša tēls, ar apskautu, pie krūtīm pietvērušos sievieti, savā pārsteidzošā kustības attēlojumā liekot aizmirst materiālu un skatīt tikai divu būtņu aiterisko lidojumu.

Stundas aizrit, bet grūti atstāt šo vienos ziedos sligstošo mūža miera dārzu.

Ja Milanas baltmarmora doma gotisko torniņu un smailu mežs pret nakts — debesīm izskatās kā gaisīgs, viegls mežģīņu audums, tad

— Tikai tas, kas nekad nav griezies atpakaļ, bet gan vienmēr gājis tikai uz priekšu, tas vienmēr arī diemž pārliecināts, kā saule izklidinās mākoņus. Tas arī nekad — pat tad, kad taisnība pārvērtusies par netaisnību, nevienam acumirkli nav šaubīties, ka jaunais paliktu neuzvarēts, — tā saka kāds domātājs.

Kaut mums atkal nākošos piecpadsmit valsts pastāvēšanas gados tūkstošiem rastos šādu ticētāju.

A. E.

doma iekšiene pat saulainā pusdienā sligst smagā zilganā krēslā, kurā augšup izzūd neskaitāmo vertikālo stiegru raksts, paužot nopietnu koncentrēšanos, dziļu reliģiozu mistiku.

S. Maria delle Grazie klostera nelielās zāles gala sienu aizņem pasaules populārākās reliģiskās gleznas oriģināls — Leonardo da Vinči «Sv. vakarēdiens».

Laiks un kādreizējā nevērība gādājis par to, ka no gleznas palicis tikai tēlu siluete zīmējumam un tikko jauzami krāsu plankumi, kas vēl tagad pauž kādreizējā meistardarba kompozīcijas, formu un krāsu skaistumu.

Kurp iet tagad vācu zinātne.

Hiroloģija, triehiroloģija un astroloģija.

Hitleriskās Vācijas raksturīgā tendence — atpakaļ pie visa vāciskā! Un tā kā «raksturīgi vāciskais» mūsdienu modernās kultūras prizmā ļoti grūti saskatāms, tad visās dzīves nozarēs novērojama tendence, meklēt šo ipatnēji vācisko viduslaikos un aizvēsturē. Šis tendences pēdējā laikā izpaudušās gan sabiedriskās dzīves tradīcijās, gan politikā, gan zinātnē.

Doktors Ansis Hartmanis, kas spēlē leģendāro lomu nāc-sociālistu partijā un kas faktiski ir zinātniskās domas diktators hitleriskā Vācijā, uzšācis divainu propagandu. Pēc Hartmana domām sen - senā hi-

Zinaida Lazda.
SNIEGA DZIESMAS.

1.
Noliec galvas asie sāpju stiebri,
Krit pār zemi pirmais sniegs.
Sāpējis kas ilgi, nu top liegs,
Liegs pār visu nosnieg pirmais sniegs.
Miera pūkas aplī jumta smaili,
Visas vainas pietājas un rimst,
Noliec galvas asie sāpju stiebri,
Krit pār zemi pirmais sniegs.

2.
Atkal nāk no mūžības kā miegs
Pāri laukiem, pāri tājām plāvām
Ass un vējains sniegs.
It kā meklēdams sev mājas, mitas,
Cērtas namu durvis, logos sītas...
Sirds, ko drebi tu, ko drebi sirds? —

3.
Snieg.
Cik jau ilgi snieg!
Snieg un snieg...
Aizmīšanās dziļa nāk
un miers.
Tikai pašas māja
vēl caur pārslām spid.
Snieg un
snieg...

Edvarts Tūters.

TAS DIENAS...

(Latvijas tapšanu pieminot).
Tās dienas nu atkal ir klātu.
Kad atcere svētākā mums — :
Par kritušiem dēliem raud mātes,
Un sievas un ligavas skumst.
Tās dienas nu atkal ir klātu...
Pie Daugavas ielāplēšus redz.
Iet lūgšanā jaunie uz kapiem
Un varoņus ziedpušķiem sedz.
Mirdz dzimtenes debess tik miļi,
Un sirdi vēl uguns tiem kvēl, —
Kas modri bij toreiz par brīvi;
Ir dārga tā šodien tiem vēl.
Ak Daugava — māmuļņ baltā, —
Uz jūru prom nedienas vel!
Lai ritdiena gaiša un stalta,
Ar darbiem mūs saulītē cel.
1933. gadā.

A. Dreimanis.

LĀCPLĒŠA TEIKA.

Mūžam neaizmirstams laikmets tas,
Teika šī kad atdzima no jauna!
— Cēlās Lācplēšis trenkt varmākas —
Prom no Ventas, Daugavas un Raunas,
... Ciņu dārdos drūmi gadi skrien,
Tauta drebnot gaida beigu dienu:
Vienas ilgas, domas visus sien —
Dzelmē jākrit bruņiniekiem vienam!
Zeme dun un ūdens dobji šalc;
Cirtiens spalgs — brūk dzelmē melnā vara!
— Latvju zemei pārlīst gaismas šalts,
Diena aust, lēc saule zelta staru...

Murgi tie, vai sappi jauni, baigi? —
Gaņo veļu nakšu tumsas dzelmē,
Teiku tēli mirst no miglas tvaika,
Kraujas malā iekarst ciņas svelmē.
Āvas šķind—šķel spožu dzirkšķu mēles,
Senā teika atkal atdzimusi...
Tikai gaiļos cinitāju tēli,
Palsās miglas vālos izgaist klusi...
Vai šī ciņa senā vēl nav beigta?
Murgi tie — vai tiešāmība baiga —
Augšup kāpj no dzelmes vara veikta
Atsaukt drūmos nebrīvības laikus...

Pols Valerī pārtulkojis savu poēmu «Jūras kapsēta» franču tautas runas valodā — argo, kas dievmēžl ir nepateicīgs darbs, jo viņa pārsātināto simboliku vienkāršs lasītājs nesapratīs.

Lai mes instinkts — saucas jaunais feletonveidīgais Moruā romāns.

D-rs Vuavnelis, pazīstamais franču psihiātrs, izdevis jaunu darbu par cilvēku patoloģiskiem tipiem — «No kaunīgā līdz satīram». Izklus vietu darbā ieņem pasaules literatūras psihopatoloģiskā analīze.

romantija ir jāpārveido un jaunā zinātniskā veidā nosauicama par hiroloģiju. Katra atsevišķa cilvēka ķermeņa daļa izpaužot viņa dvēseli, bet rokas, šajā nozīmē, paužot vēl vairāk kā acis. Doktors Hartmanis mēģina pat dot pirmos pamatojumus šai «jaunajai» zinātnes nozarei.

Vēl lielāku leģendību, pēc Hartmana domām, pelnot triehiroloģija, jeb «mācība par dzīves periodisko likni». Cilvēku dzīve dibinoties uz sekošiem periodiem: 23 dienas vīriešiem, 28 dienas sievietēm. Bez tā vēl esot trešais periods no 33 dienām, kas dibinoties uz reliģiozu un psihisko spēku uzplūdiem un atplūdiem: — šis esot, t. s. saules kompleksss.

Milzīgu lomu dzīvē spēlējot atsevišķu cilvēku periodu kopējais ritms. Tā, pēc Hartmana pētījumiem, starp Hitleru un Hindenburgu pastāvošs šo periodu ritmiskā saskaņa visos novirzienos, ko nevarot teikt par Hitleru un Pāpenu, kur neesot nekādas ritmiskās radniecības.

Tālāk Hartmanis iesaka vācu zinātniekiem — piegriezt lielāku vērtību astroloģijai, kas esot cilvēku domas immanentā svira. Saule un planētas nosakot cilvēka likteni, bet šajā determinismā Hartmanis atrod izeju, ka varot cilvēks arī kaut ko grozīt savā liktenī, ja vien tas uzklausiņot un sekošot no likteņa izraudzītam vācu tautas vadonim.

DOMA MŪZEJS

ATVĒRTS SVĒTDIENĀS
NO 11 - 2

Doc. P. Jurēvičs.

Vācu gars.

Mēģinot noteikt vācu iespaidu uz mūsu dzīvi, mēs atdujamies pret principiālo grūtību atšķirt to, kas pieder mums pašiem, no tā, kas nācis no ārienes. Zināmu atvieglojumu te var radīt vienīgi tas, ka ne visas mūsu tautas daļas ir vienādi izbaidījušas vācu iespaidu: pilsoņi šai ziņā ir visvairāk ietekmēti, zemnieki jau daudz mazāk un latgalieši pavisam maz.

Bez tam vācu ietekmē uz mūsu gara dzīvi (par to vien mēs šeit gribam runāt), jāšķir vairāk puses. Tie šo dzīvi ir ietekmējuši vispirms jau ar to, ka ir radījuši mūsu tautā zināmu sociālu stāvokli — proti, verdzībai līdzīgu stāvokli — kas bez šaubām ir stipri pārveidojis tās raksturu. Samītas taisnības, nespēcības, naida, skaudības, piespiestas melības un lišķības pārdzīvojumiem — viss atkarībā no apspiestā stāvokļa — allaž būs bijušas tās indes, kas maitājušas tautas dvēseli. Pacietība, izturība, norūdišanās būs atkal varbūt pozitīvās īpašības, kas liekamas uz tā paša konta. Nāktu vēl kļāt zināma darba disciplīna, jau gluži tiešā atkarībā no bargo kungu dresūras. Mīlīgs faktors vēl bija baznīcas un skolas, ar kurām vāci vecos laikos mēģināja izveidot latviešos īpašības, kas vajadzīgas dzimstcilvēkiem.

Bez šaubām jau visi tie spaidi bija ne bez atkarības no vācu gara. Ja vāci nebūtu bijuši tie, kas viņi bija, tad arī viņu ietekme būtu bijusi citāda un citāds arī tās atspoguļojums tautas rakstura izveidojumā. Tomēr, lai cik svarīga būtu bijusi šī ietekme, viņa tomēr vācu gars izpaudās tikai netieši, un bez tam tā tagad pieder pagātnei, bet mūs interesē tagadne un nākotne.

Vai mūsu tagadne arī vēl atrodas kaut kādā ziņā tiešā vācu gara ietekmē? Nav šaubu, ka uz šo jautājumu jāatbild pozitīvi. Vēl nedaudz gadus atpakaļ vāci bija mūsu zemē augstākā šķira un kā tas vienmēr mēdz būt, jo ir gluži neizbēgamā un dabīgi, visas parējās apzinīgi vai neapzinīgi tiecās imitēt to. Vācu gara ietekme tad arī visvairāk ir izteikusies mūsu pilsonībā, it sevišķi tās vecāk. daļā. Zināms sadzīves formas stīvums un maniere asums, zināmas pretimnākošas laipnības trūkums, kuŗas vietā drīzāk novērojama tieksme «nostāties pozīcijā» — viss tas, pēc mūsu domām, liekams uz agresīvā vācu gara un tā izpaušanās veida imitācijas rēķina. Vācieši taču vienmēr ir gribējuši imponēt ar savu «Schneidigkeit» un kundziskumu, bet laipnību allaž uzskatījuši par nopietna, sevi apziņoša ģermāņu necienīgu lietu. Bija taču samērā ne-

sen vēl zināmās vācu aprindās ieviesies paradums, pat paklanoties pieliekties tikai krastos, bet galvu vienmēr turēt taisni uz augšu, — lai rādītu, ka sveicinātāja pascepa tiek uzturēta pilnā mērā! Kā šādas manieres nav latviskā gara izpausme, tas ir skaidrs katram, kas kaut cik pazīst vēl gluži neizzudušo mūsu lauku māju vienkāršo un laipno sirsnību un pat drusku naivo pašārvību uz cilvēkiem. Bet jāatzīst, ka apžīlbināti ar kundzisko ideālu, mēs paši maz cieņām šo mums dabīgo, draudzīgo un pašārvīgo izturēšanos pret pasauli, un šinī necieņā pret to ejam pat tik tāli, ka kaimiņiem tāt! Mēs pat savā vēsturē meklējam it sevišķi kareivīguma, agresivitātes titulus, tiecamies pierādīt, ka mēs neesam bijuši miermīlīga arāju tauta, negribam atzīt, ka neesam domājuši par uzbrukumū citām tautām, bet tikai atgaiņājušies no tām. Tā notiek, ka būdami augstāku tikumu turētāji, mēs tos gribam noliegt un ievēram pēc zemākiem, līdzīgi cilvēkiem, kas īstas pērles gribētu izmainīt pret neistām.

Arī mūsu vēl samērā maz izkoptā aistētisko vērtību izjūta kā maksā, tā arī dzīvē, — kur tā nereti tuvojas bezgaršībai, nav laikam gluži neatkarīga no vācu ietekmes. Aistētiskā puse vācu dzīvē jau allaž ir piederējusi pie tās vājāk. momentiem, jo vācieši nav formās cilvēki. Tiem nekad nav pilnīgas visas reālītātes uztveres, bet tie ir galvenā kārtā efektīvi noteiktu abstrakciju cilvēki. Sekodami abstrakcijām — idejām, tie mēdz visu pārspilēt un tā rada disharmoniju, t. i. aistētisko vērtību pretstatu. Vācu sentimentālitate, kas laidusi jau saknes arī mūsu plašākās masās, ir tipisks paraugs tam, kā stipra vienpusīga afektivitate (ka sajauc ar aistētisko emociju) var kļūt par aistētiski traucējošu faktoru.

Būtu tomēr aklam iedomāties, ka vienīgi mūsu pilsoņi atrodas vācu gara ietekmē. Šinī pašā ietekmē atrodas arī šis pilsonības apkarotāji — revolucionārie strādnieki. Sociāldemokrātija jau ir, neaizmirsīsim to, vācu izgudrojums. Brutālais ciņas un visa iznicinošais gars, kas apzinīgi, arī ar teoriju palīdzību tiek kultivēts strādniekos, nav nekas cits, kā tikai ipatnējā ģermaniskā agresivitātes gara transformācija. Tas redzams jau no tam, ka, kaut gan strādnieku kustības jau ir arī citās zemēs, piem. Anglijā un Francijā, — bet tur tomēr izpaužas hūmanāka veidā: vismaz vadoņi tur apzinīgi nesludina necilvēcību. Nebūtu pat varbūt nemaz tik pārspilēti, kā tas varētu likties pirmajā acūmirkli, ja sacītu, ka vācu agresī-

vais gars nav bez atbildības arī tādā katastrofā, kas piemeklējusi Krieviju: vadošie komunisti (resp. sociāldemokrāti) taču visi bija un ir vāciešu skolnieki.

Nebūtu tomēr pareizi neatzīmēt, ka, no otras puses, vācu gars uz mums ir atstājis arī pozitīvu iespaidu. Vācieši, stāvēdami afektīvi noteiktu ideju kalpībā un gribēdami saskapā ar tām veidot dzīvi, no šī viedokļa ir praktiski un, kā tādi, laizdami darbā spēcīgu loģisku aparātu, ir labi organizatori. Ja latvieši arī šai ziņā var uzrādīt zināmas sekmes, tad pilnīgi iespējams, ka tas ir it sevišķi tāpēc, ka viņi ir vāciešu skolnieki. Arī citas īpašības, kas stāv sakarā ar šo aktivitātes veidu, tie, šķiet, ir attīstījuši it sevišķi vācu skolā, piem., disciplīnu, akurātību, pienākuma apziņu. Var teikt, ka pat varbūt agresīvais vācu gars, no kuŗa ilgā kopdzīvē arī mums kaut kas ir piēlipsis, ir devis mums ar to kaut ko pozitīvu: līdzsvarodams mūsu no dabas pārāk jūtīgo un samērā miksto dabu, viņš mūs ir padarījis cietākus un līdz ar to sacensības un ciņas spēcīgus, kaut vai vismaz pret pašu vācu agresivitāti. Bez šaubām, tauta, kas būtu absolūti miermīlīga, kas pastāvētu vienīgi tikai it kā no jēriem, no zināma absolūta viedokļa būtu visideālākā paradība. Viss jautājums tomēr ir, vai šāda tauta būtu spējīga pastāvēt, kaut vai tik īsu brīdi, — vai tā visisākā laikā nekļūtu tikai par lētu «pārtikas vielu» zemāk stāvokļiem, brutālākiem kaimiņiem? Ir situācijas, kur zobens jāvelk ārā pat vismiermīlīgākam cilvēkam, — kaut vai tās pašas miermīlības dēļ. Ir nosacījumi, bez kuŗiem dzīve nav cilvēka cienīga dzīve, un kur, — cik paradoksalī tas arī izklausītos — ir jāpūrē dzīvības dzīves dēļ. Bet tiklīdz šādas ciņas pienākums zināmos apstākļos ir principiāli atzīts — no tā tūlī izriet arī zināmas konsekvences: šai ciņai jāvingrinājas. Bez šaubām šis ceļš ir slidens un bīstams, jo konsekvencu galā, kā saka teologi, ir velns. Vācieši pie šī velna arī nonākuši, jo viņus tur ir vilkusi jau viņu daba. Mūsu daba mūs isti velk pretēji virzienā: mums tāpēc vairāk cerību, ka mēs tik tālu neaiziesim un ieturēsim isto samēru. Katrā ziņā mūsu dzīves un izturēšanās veids no mums vien neatkarīgs: mēs nu reiz fatāli esam nolikti zināmā vietā un apstākļos un, ja gribam eksistēt, mums jādara tas, ko apstākļi prasa, cik pretīgi, varbūt, tas mūsu dabai arī būtu. Atsevišķs cilvēks, sekojot Kristus piemēram, var sevi arī upurēt absolūtas miermīlības un nepretošanās ideālam: tauta ir par daudz dabas būtne, lai darītu to. No šī viedokļa atklājas arī tā loma, kāda mūsu dzīvē var piekrist tādām paradībām kā mūsu studentu korporācijām, kuŗas, kaut arī nav tas pats, kas vācu

studentu korporācijas Vācijā, tomēr blakām savām nacionālām tendencēm atrodas arī vācu gara ietekmē.

Vācu gara ietekme mūsu dzīvē tomēr nav izsmelta vēl arī ar šiem aizrādījumiem. Par to var runāt arī vēl no cita viedokļa, kas daudzām šķitīs varbūt vissvarīgākais. Pieņemot pat, ka vācu gara ietekme uz mums būtu vienīgi viscauri pozitīva, pat tad būtu vēl iemesli cīnīties pret tās pārmērību. Lieta tā, ka appludinādami mūs ar savas kvantitatīvi spēcīgākās kultūras materiāliem un garīgiem produktiem, ar savām idejām un jūtu izpaudumiem, tie apdraud mūsu garīgo patstāvību (par materiālo nemaz nerunājot) un līdz ar to vispārī mūsu kultūralo vērtību. Vispirms, mēs nevaram pieļaut jau to, kā tas līdz šim ir bijis, ka vācieši mums aizstājas priekšā kā siena visai pasaulei un liek mums redzēt visu tikai caur savu prizmu un liek redzēt vienīgi sevi, bet ārpus sevis tikai tukšumu, vai kaut ko nevērtīgu. Ir taču daudz cilvēku, kas domā runājam par zinātni, par filozofiju, par mākslu vispārī, — bet patiesībā runā tikai par vācu zinātni, filozofiju un mākslu. Vācu pārmērīgā ietekme tā tad izslēdz no mūsu redzes aploka daudzus citu tautu vērtības, padara mums pasauli nabadzīgāku. Tomēr vēl jaunāki tas, ka tie beidzot aizsedz mums arī mūs pašus. Tas tiek panākts, tā sakot, gluži «fiziskā» ceļā. Vāciešu ir apm. kādu 40 reizu vairāk kā latviešu un tā tad vismaz tik pat reizu (patiesībā daudz vairāk reizu, — jo tie bagātāki, vecāki u. t. t.) arī tiem ir vairāk visādu gara produktu. Ja tie tagad visi tiek izsviesti uz mums, ja mūsu apkārtnē tiek pieblīvēta ar tiem, tad absolūti neizbēgami, ka mūsu pašā darbi pazūd starp tiem un mēs dzīvojam mums pilnīgi sveša gara atmosfērā. Lielu lomu tālāk spēlē vēl tas, ka šie darbi mums netiek vienkārši tuvināti, bet gan uzbrūzīgi piedāvāti. Nevienš visnenozīmīgākais vācu profsors nevar uzrakstīt pat visai viduvēju darbu, lai kādi viņa kolēģas iekš- un ārzemēs izdotos laikrakstos nepazīnotu par to visai pasaulei kā par vissvarīgāko notikumu, kā par kaut ko tādu, bez kā nevienš, kas grib palikt vēl līdzīgs cilvēkam, nevar iztikt, un kas tam nekavējoties jāiegādājas un jāizstudē, lai, tiklīdz tas izdarīts, tūlī ķertos atkal pie nākošā tikpat slavēta kāda cita vācu darba, kas par to laiku atkal paguvīs iznākt. Un mums netrūkst diezgan naivu cilvēku, kas visu šo reklāmu ņem par tīru zeltu. Tādos apstākļos tad arī notiek, ka mēs netiekam paši pie sevi, bet atgremojam tikai citus. Bet šie citi tāni pat laikā zoboņas par mums un deklarē mūs par «nevērtīgu tautu», jo, lūk, mums neesot neka patstāvīga, viss aizņemts no vāciešiem un tāpēc būtu pilnīgs pārpratums kaut kādi rēķināties ar mūsu patstāvību!

Māksla.

Simpatiskais un apsološais sezonas iesākums, pārmaiņas personāla sastāvā, plašie prospekti, kas lika ar jaunām cerībām raudzīties uz Nāc. teātra atdzimšanu, jau pāris pagājušos mēnešos paguvuši palikt tikai par tukšu skaņu. Steigas pilnā komēdiju rinda un viens raibs revijas uzvedums nav varējis teātrim nodrošināt mūsu izsmalcinātās mākslas publikas interesi. Eksperimentēdams ar publikas psiholoģiju, teātris, kā parasts, nav atradis neko citu, kā pasteidzinātā tempā sākt griezt uz skatuves moderno salkano tulkoto komēdiju karuseli. Ja vēl Kadrīnska un Raudzēpa gabalu uzvedumu varēja attaisnot ar kaimiņtautu tuvināšanos mākslā, tad amerikāņu Konnora stipri viduvējā komēdija «Nav vērts raudāt» ir noteikta spekulācija uz tā saucamo publikas gaumi. Visa šī darba saturs ir ģimenes lietu laimīga nokārtošanās, sen apzelētu kaledāra asprātību cilāšana un vārstīšana bez gala un bez malas. Tas ir atpūtas gabals pēc dollāra ķeršanas nogurušai un nervozai jenkija sirdij. Latvietim, kas uz teātri vēl arvien raugās kā uz svētnicu, šāda gabala parādīšanās ir nesaprotama un labākais, ko tā var sasniegt, ir omulīga smadzeņu iemidzināšana, ko Konnors amerikāņiem arī novēl, jo citādi tās aizietu bojā aiz pārpūlēšanās. Formālā ziņā komēdija mērojama ar to mērķu, kādu mēs pielietojam Allmāna laikmeta vieglākā darbiem, kas vairs smidina vienīgi naivo, maz teātri pazīstošo lauku nomaļu skatītāju. Šoreiz Nāc. teātri bija zēl reži sora Mierlauka un aktieru: Lagzdīna, Alksņa, Klintes, Brechmanes, Mitrēvices, kas nodarbojas ar tukšā darba salmu kulstīšanu un centās to uz to labāko izdarīt (paši Alksnis, Klinte, Lagzdīns). Šādu un līdzīgu darbu parādīšanās neaizina ne publiku, ne

aktieri, un ir taisni jābrīnās par nopietnu mākslas lēstādi, kas ker no internacionālās komēdiju literatūras ārā šādus «asprātības dzirkstošus» salona stīkus.

Mēs tomēr turam par savu pienākumu teātri nopietni brīdināt. Ir jādara viss, lai teātris nesāktu iet atkal pagrimšanas ceļu, uz ko viegli var novest laba repertuāra trūkums un pārsteidzīgā uzvedumu gatavošanas un maiņas kārtība, jo izņemot pāris gadījumu, vēl nevienš aktieris šogad nav devis kāda paliekošā tēlojuma. Kur tas novedis? Vai tiešām būtu beidzies cilvēka dvēseles laikmets un palikusi tikai raiba tipu parāde, kas ar ikdienas likstām un visādām modernām modes pārmērībām kaudamās, grimst arvien dziļākā garu trulūmā un apskumā, ko beidzot ar visu viņas lēto grāmatu un avižu kultūru noslaucis draudošais kuŗa pārkoņu negaiss? Mēs tomēr domājam un ticam, ka latvietim nav jāiet šās kavalkādes priekšgalā, ka mēs vēl esam tālu no kultūras paguruma, un kā visās še uzskaitītās paradībās ir vienīgi glābja meklēšanas sekas. Lai šādās reizēs nenomaldītos, tādēļ acis uz tāliem mērķiem.

Eriks Raisters.

Mūzika

Nedaudz atpakaļ Nacionālā opera saistīja lielu uzmanību ar savām izmeklētām viesizrādēm: Te nu vispirms jāmin mūsu pašu Priednieks - Kavara, kuŗa neatlaidīgi meklējumi un lielā pieredze, pacēlusi to nenoliedzami — tenoru pirmajās katēgorijās. Priedniekam labu skolu dod iespēja bieži apmeklēt Milānas Skalu, kur viņš pa pilnam, pēc cildeniem paraugiem var sevi veidot. Labie piemēri atstājuši savu svēto iespaidu un viņa uzstāšanās Nacionālā operā bij tikama, neskatoties uz sekām, ko atstāj klimatiskās pārmaiņas starp Cūrih

un Rīgu. Tāpat lielu priekšnesuma kultūru parādīja bijušais Milānas Skalas dziedonis Mūgetti. Un te jāteic, ja arī nav viņam lielas balss, ir liela prasme to izmantot — saudzēt un arī parādīt vispožākās iespējas. Un tā ir viņa stiprā puse, saistīt publikas uzmanību ar labo spēli, bet sevišķi ar labo priekšnesuma veidu.

Brīnīškas arī japāņu dejojājas Jechi Timuras dejas. Še grūti ko saistīt ar dejojānu klasiskā izpratnē, tā ir ipatnējāka un man šķiet, arī daudz, daudz izkoptāka un smalkāka, jo neprasa klasiskam balletam nepieciešamo ritma dēfinīciju, bet kā ipatns veids iemieso daudz vairāk izteiksmes un gara, kā klasiskais. Protams, tas attiecināms tikai uz japāņu deju, bet Timuras pieeja klasiskai izpratnei bija tāda pat piemērošanās Eiropai, kā Eiropas pieeja uzlēcošās saules zemei. Viņa partnere — amerikāniete Key izteikto pa pilnam pierādīja.

Nacionālās operas un Rīgas radiofona apvienotā orķestra simfoniskais koncerts nebija šoreiz no laimīgajiem savas programmas dēļ. Bruknors šajos laikos un vēl sevišķi pie mums, nekad lielu atbalsi neradīs. Un vispārī var tikai teikt, ka tas kā Vāģnera epigons neko jauna nesaka un kā tāds arī neko nevar jauna teikt, jo viņa valoda smaga, drusku neveikla, un tipiski ģermāniskas tendences piekta. Turpretim Regera variācijas par Mocarta tēmu bija darbs viscaur ar lielu smalkjūtīgu noblesis un ģeniālu apgarotību. Brīnīškas, kontrpunktiskais vijums! Solidā instrumentācija! Harmonijas stingrība! Tas viss maz pazīto Regeru piespieda uz rāvēnu iemilto. Bet neskatot to, kā visu to diriģēja Heslins kuŗš ļoti simpātisks diriģents, orķestrim vēlāmo elastību nepadā, šķiet, pārāk maz mēģinājumu skaīta dēļ, ko pie mums ļoti praktizē. — Caur to cieš arvien

izpildījums un arī nav saskaitāms paša orķestra progress.

Vēlāma turpmāk būtu lielāka gādība arī par jaunāku un piemērotāku programmu simfoniskos koncertos. — E. Grinvalds.

Kommilitoni!

Neaizmirsti ka 3. decembrī būs Studentu padomes vēlēšanas.

Neaizmirsti arī to, ka Studentu padome nedrīkst palikt par hiteļrisma un vācu gara avangardu latviešu Latvijā.

Stud. iur. Olgerts Rozītis.

Numerus clausus.

Atsaucoties uz redakcijas paziņojumu «Studenta» 200. numurā, laipni lūdzu neatteikties ievietot šo rakstīgu.

Par aktuālāko diskusiju priekšmetu mūsu studentu pašdarbībā un visā studentu sabiedrībā jau kopš šīs vasaras ir kļuvis jautājums par minoritāšu studentu skaita normēšanu pēc attiecīgās minoritātes procentu normas valstī, vai, konkrēti runājot, par «numerus clausus» ieviešanu žīdu tautības studentiem.

Argumenti: — beidzamā laikā Latvijas universitātē un it īpaši dažās viņas fakultātēs žīdu procentuālais samērs esot kļuvis ļoti liels; žīdi, būdami materiāli labāk nostādīti, varot vieglāk veikt studijas, ātrāki beigt universitāti, un tādā kārtā tie radot bistamu konkurenci latviešu intelligēnci cīņā par darbu un maizi.

No šīs prasības izriet divi secinājumi, par ko projekta autori nav padomājuši. Pie šiem divi secinājumiem gribu pakavēties savā rakstīnā.

Vispirms šis ierosinājums apstiprina mūsu izglītības politikas līdzšinējo virzienu, un lieku reizi pierāda, ka tas maināms; otrām kārtām ierosinājuma autori ar savām prasībām, vai nu apzinīgi vai neapzinīgi, grib izdot latviešu studentiem, vismaz latviešu studentu lielākai daļai, garīgu nabadzības apliecību.

Kā jau teikts, žīdu studenti varot vieglāk studēt un ātrāk beigt studijas aiz tā iemesla, ka viņu materiālais stāvoklis esot labāks. Tam, ka žīdu studentu starpā turīgo procentu būtu lielāks nekā latviešu studentu starpā, ierosinājumu autori nekādu pierādījumu nepieņēd, un tas paliek kails apgalvojums.

Arī mēs nevaram šī argumenta dibinātību vai nedibinātību pārbaudīt vispārīgas studentu statistikas trūkuma dēļ. (Tās aprindas, kas stāv tagadējā «numerus clausus» ierosinājuma idejiskajā aizmugurē, vienmēr ir sabotējušas pret statistikas biroja nodibināšanu pie studentu padomes).

Bet ar šo argumentu ir atklāti pateikts, ka mums izglītība ir tieši proporcionāla pārtības līmenim. Un te arī gul' viss problēmas smagums.

Diskusijas labā nostāšanās uz ierosinājuma autoru nacionālistiskā viedokļa, mēs tomēr varam konstatēt, ka viņi savu iekustināto problēmu nav pareizi skatījuši. Konkurences asums nav vis starp latviešu un žīdu (resp. minoritāšu) studentiem visā visumā, bet gan starp turīgajiem latviešu un turīgajiem žīdu tautības studentiem. Ir fakts, ka šai cīņā parasti uzveic žīdu studenti, kamēr turīgo latviešu dēļi un meitas tikai izjūmuma gadījumos atstāj fakultātes sienas priekš 15 un 16 sēmeštru nostudēšanas — turīgie žīdi gandrīz vienmēr beidz minimālajā laikā. Nemaldsimies apgalvojot, ka šīs parādības galvenais cēlonis ir darba stimulu izkurtēšana materiāli nodrošinātā latviešu intelligēncē, un it īpaši viņas jaunajā paaudzē, kur pretim žīdu jaunatnē šie stimuli ir veseli. Žīdu jaunatnes tieksme pēc izglītības ir apzināta, žīdu studenti, atrazdamies universitātē, nekad neizlaiž no acīm to mērķi, kādēļ viņi tur atrodas, tie vienmēr iegaumē, ka, iegūdami izglītību, tie pakalpo savai sabiedrībai, ka tie padara savas sabiedrības cīņas spējas lielākas un palielina viņas izturību. Gluži otrādi tas ir latviešu turīgajā jaunatnē, — tā apmeklē augstskolu pa lielākaļ daļai tādēļ, ka studentu stāvoklis dod daudz patīkamu laika pavadīšanas iespējamību, un eksāmenus liek tādēļ, ka vecāki to neatļaidīgi prasa, vai arī tādēļ, ka nav visai ērti būt izslēgtam no fakultātes minimumu nenokārtošanas dēļ.

Turpretim visu tautību mazturīgākie studenti ir vienādā stāvoklī. Tie universitāti beidz tādā pašā laikā, un ļoti bieži pat ātrāk, kā turīgie latviešu studenti, pielikdami savām studijām daudz lielākas pūles, nopietnību un izturību. Ja arī šo aprindu studijas dažreiz ieilgst pāri normālajam laikam, tad tas viegli saprotams, jo tie lielu daļu, varētu pat

teikt lielāko daļu, no savas enerģijas spiesti patērēt maizes darbā.

Ja nu latviešu intelligēnci tiešām būtu jāstiprina savas pozīcijas konkurencē cīņā ar minoritāšu intelligēnci, tad to var panākt tikai atvieglinot izglītības ceļu šiem mazturīgākiem latviešu jaunatnes slāņiem, jo tiem darba prieks vēl nav atrofējies. Un intelligēncē, kam darbs ir tikai neizbēgams launums, un kas ir priecīga par to, ka var no šī «neizbēgama launuma» izvairīties, tāda intelligēncē konkurencē cīņā nekād nebūs uzvarētāja.

Ka mēs pašlaik nedarām visu iespējamo, lai paceltu savu kaujas spēku kvalitāti pievelkot jaunus cīnītāju masas, ir pārāk skaidrs, bet lai to vesleiz apstiprinātu, minēsim piemēru.

Ir mūsu starpā studenti, kas būdami nodarbināti dienā 10, 12 un pat vairāk stundas maizes darbā, tomēr studē un velti izglītībai visu vēl atlikušo enerģijas daļu. Ir dabīgi, ka tādi studenti reflektē uz lekciju naudas atsvabināšanu. Lai šo atsvabināšanu iegūtu, jābūt noliktam zināmam skaitam eksāmenu, pie kam katrs lieks eksāmens, atkarībā arī no atzīmes augstuma, pievieno zināmu punktu skaitu reflektantam par labu. Būtu dabīgi, ja šādiem studentiem eksāmenu nolikšanu pēc iespējas atvieglinātu, līdz ar to atvieglinot arī atsvabināšanu no lekciju naudas. Bet šoruden vairākkārt piedziņojām gadījumus, kur šādus studentus nepielaida pie eksāmeniem pēc 15. sept., aiz tā iemesla, ka tiem nebija jauno leģitimācijas karšu. Lūgumus par lekciju naudas atļaušanu izlemj tikai septembra beigās — šie studenti pie jaunajām leģitimācijas kartēm nevar tikt, iekams tie nezina savu lūgumu likteni — šo lūgumu liktenis atkarājas no noliktajiem eksāmeniem, ko savukārt nevar nolikt leģitimācijas karšu trūkuma dēļ.

Šāda burvju rūpka iespējamība nebūt neliecina par to, ka mēs visiem spēkiem censtos atvieglināt mazturīgo latviešu studentu studijas, un ar to mēs tā tad vājinām paši savas cīņas spējas, arī pret minoritāšu studentiem, kam šai ziņā stāvoklis pat

labāks, jo tiem ir ļoti noorganizēta pašpalīdzība.

Tā tad, nerunājot nemaz par kādiem augstākiem principiem, nemaz neievērojot to, ka katram cilvēkam ir tiesība eksistēt, — eksistēt fiziski un garīgi, un ka garīgā eksistence pirmkārt izpaužas izglītībā, ka tā tad katram individam, nemaz nejaudājot pēc viņa izcelšanās un tautības, ir tiesība uz izglītību, atstājot visu to pie malas un paliekot tīra nacionāla oportūnisma robežās, tomēr jāsecina, ka latviešu tautības intelligēncē konkurencē spējas mēs nepacelsim, ievēdot dažādus ierobežojumus pretiniekiem, bet gan tikai stiprinot pašu latviešu spēkus, ieplūdinot jaunus, veselus slāņus intelligēncē rindās — un tā tad revidējot līdzšinējās izglītības politikas principus.

Otrs secinājums, kas izriet no pārrunājamā projekta ir citādas dabas.

Mūsu universitātē, gan viņa iestādoties, gan tās iekšējā darbā, pastāv vienlīdzīgas sacensības princips. Visiem dod vienādas iespējamības un rezultātu izšķir individa spējas un zināšanas.

Apgalvojot, ka žīdi universitātē iekļūst vairāk nekā tiem pienāktos, un ka tie var ātrāk universitāti beigt, netieši pasaka, ka žīdu jaunatne ir spējīgāka un arī zināšanu ziņā pārāka par latviešu jaunatni.

Slēdzieni: Pirmkārt, — «Pērkonkrusta» ierosinājums ir smags apvainojums latviešu studentiem, ko katrs latvietis ar sašutumu noraida.

Otrkārt — lai latviešu intelligēncē varētu konkurencē cīņā sekmīgi uzveikt savus pretiniekus, tad jāmeklē pavisam citi līdzekļi nekā ieteiktie, proti, jārevīdē mūsu līdzšinējā izglītības politika un jāatvieglo studijas mazturīgajiem latviešu jaunatnes slāņiem, kam darba stimulu vēl nav izkurtējuši.

Nevis ierobežojot pretinieku var to uzveikt, jo katrs ierobežojums modinās pretsparu, bet stiprinot savas rindas, — iztīrot savu pagalmu no novalkātas ideoloģijas un aicinot jaunus nenogurtošus palīgus. Tikai ar jaunu asiņu ieplūdumu varēsīm ārstēt latviešu intelligēncē garīgo sklerozi.

Kommilitoni mācās par cepurniekiem.

Feletons.

Palicis man atmiņā, un tagad ienāca prātā, kāds stāsts manā pirmajā lasāmgrāmatā, par kādu vīru, kas ieraudzījis guļam zaķi, gribējis ķert ciet, un klusībā pie sevis priecājies, cik tas gan būšot ļauni, kad viņš zaķi pārdošot un tā vietā nopirkšot sivēnu. — Sivēns uzaugs liels un tam būs pašam divpadsmit sivēniņi, tos visus nobarošu, pārdošu, un kas tad būs naudas! Bet zaķis sabijies no viņa prieka sauciena un aizbēdzis. Tāpat mums tagad ar to māju, bij jau tik ļoti sarēķināts cik daudz naudas nāks par pārdotiem papīrosiem, kefīra pudelēm, cik nopelnis irizētavas jaunkundze par manikīriem, cik iejems šveicars un naktssargs no dzeramandām. Daudz naudas būtu bijis. Un te uz reizi — nē! Nebūvēsiet vis tādu māju, saka universitātes padome. Aī, profesoru kungi, kapēc jus negribat saprast jaunatni un viņas tieksmes. Vai jūs pavisam esat aizmirsuši, ka arī jums kādreiz patika celt smiltis mājiņas un spraut tām apkārt no pienitēm dārzus, kuņģos ganiņas ciekurziņu govīs? Gan jau mēs paši par savu prieku būtu arī samaksājuši; kas tad tie 5 latīni galu galā ir?

Tas par tiem 5 latiem nu gan tikai tā starp mums runājot, jo ja jau intelligento bezdarbnieku šefs Pāvils Rozīte jau tagad negrib atzīt studentus par istiem bezdarbniekiem, ko viņš teiks tad, kad izdzirdēs par šiem plašajiem žestiem ar pieclatu gabaliem.

Vispār ar darbu izredzēm tagad pagrūti, nesitas Rozīte vien gar bezdarbnieku problēmām. Tālredzīgāki kommilitoni jau pie laika izraugas blakus savai akadēmiskajai speciālitātei, kādu vienkāršu darbu katram gadījumam. Žīdu rabinieriem, kurus pat pērkonkrustieši atzīst par reti

gudriem un tālredzīgiem, katram esot arī amats mācīts. Tā, piemēram, filosofs Boruchs Spinoza, būdams rabiners, mācējis arī dimantus slūpēt.

Kommilitonis Kiptloks ar kādu konkordieti dara tāpat. Mācās par cepurniekiem. Tik vai nu tāpēc vajadzētu tūlīt strīdēties, itkā trūktu galvu, kurām pielaiķot cepures. Tagad abi divi likušies uz Kr. Valdemāru — viens domā, ka viņam ļoti labi piestāvot četkrāsu deķelis, otrs saka, ka viņš vispār deķelus nevalkājot, atsūtījis letoniem jau tādu atpakaļ.

Pamēģiniet ar hūti vai katliņu, kommilitoni, kāpēc plēsties gar tik vienkāršām lietām? Vislabāk jau nu būtu, ja jūs katrs jemtās gar savu, nebūtu vienam uz otru jādusmojas, bet ja abiem iepaticies viens, tad vismaz mēģināt atrast kompromisu.

Ka kopēju valodu nevarētu atrast nav tiesa. Arķbiskaps teicis konkordiešiem, ka viņi esot istas latviešu korporācijas, konkordieši priecīgi iedrukājuši to savā avīzē — redziet, tā tad nav vis taisnība tiem skauģiem, kas mūs saukā par otrās šķiras korporeļiem.

Kāpēc gan korporeļi ar korporeļi nevarētu saprasties; arī kom. Prams 26. oktobra stud. pad. sēdē atzina, ka kom. Vecmanis buršs vien esot.

Tāpēc deriet mieru labāk pie laika; jau arodniecisko interešu aizstāvēšanai vien; skat', kas tur daudz kuroņu jau bij salikuši sev cepures galvā, pavisam bez jūsu ziņas.

Un kas «Pērkonkrustam», par monopolitētibām sludināt žīdu un minoritāšu sišanu? Aizies atkal jums priekšā. Paklausaties, ko viņš raksta. — kādā skolā sakāvušies divi puikas — viens žīdens, otrs pērkonkrusta cb. Direktors ļabi domādam, tēvišķi pamācījis, ka tā nevaļagot darīt,

varot acis viens otram izsist, un kur tad abi tādi iešot bez acīm? Pērkonkrusts ļoti uztraucies par šo skolas pārzini, tā varot jautāt vai nu galīgi naivs cilvēks, vai latviešu tautas nodevējs. — «Skaidrs, ka žīds ies uz Palestīnu, bet arī šādam direktoram mūsu valsti vietas nebūs!»

Konkordieši, taisnību sakot, daudz iepakaļus nepaliek; lai pērkonkrustieši sitas ar žīdiem, viņi jēd vāciešus priekšā. Un pie tam radikālākiem līdzekļiem. Tā jau nav nekāda māksla, izsist aci, žīds dzīvos tālāk. Bet paklausaties, ko viņi vāciešiem daris: — 1) slēgs vācu farkciju saemā, 2) noliegs iegūt tiem nekustamus īpašumus, 3) atļēms biedrošanās tiesības un pašas beigās izraks beđri, visus vāciešus iekšā un smiltis virsū. Smalki. Tikai man liekas, ka labāk sākt no beigu gala, tad jau pirmie trīs punkti atkrīstu paši no sevis; kam tad beigtam vācietim vairs vajadzēs nekustama īpašuma, un eņģeļu pulkos droši vien varēs biedroties bez sevišķām tiesībām. Tas tomēr laikam bijis vajadzīgs stila dēļ, «Studentu dzīve» ir akadēmisks laikraksts, tāpēc arī rakstos jābūt redzamam, ka rakstītājs kaut ko saprot arī no tiesību zinātnēm.

Vēl atlikuši poli un krievi. Es domāju, tos varbūt ar žurku zālēm varētu pamēģināt. Te gan vajadzētu tādus stingrākus vīrus, jo krievi diezgan nikni uz kaušanos.

Visi grib darīt kautko tautas un tēviņas labā, liels un spēcīgs ierocis te prese. Jau «Latviešu avīzes» sniedza, tiem mīliem latviešiem par labu, daudzas un vērtīgas pamācības no siltām zemēm kur mori dzīvo, par karsto ugunsvēmēju kalnu zemi Itāliju, par dažādām saimniecības būšanām u. t. t.

Tagad arī «Universitas» grib kautko darīt šai virzienā. Mums līdz šim trūka latvju literatūrā grāmatas par fašismu. Tagad šis robs būs aiz-

pildīts. «Universitas» sācis rēgulārī iespiest, pamācības par fašismu Itālijā, pie tam sākot no paša pamata. Vispirms viens gabals pārtulkots no itāļu enciklopēdijas un tad pamazām aizvien plašāk, lai lasītājs spētu sekot — Itālijas valsts sekretāra Ed. Rossino runa, tālāk GUF darbinieks Barilli, nākošajā numurā droši vien nāks vai nu gen. Balbo vai paša dučes Musolini speciālraksti. Tikai tad nu nevaļadzētu aizmirst teikt kādu vārdu arī par Leonīdu Breikšu, Guštavu Celmiņu un Jāni Štelmacheru — citādi viņi sāks domāt ka gribat viņus konkurēt.

Nedomājiet kommilitones, ka es esmu sieviešu ienaidnieks un tāpēc te visu laiku runāju tiktai par strādīgiem vīriešiem. Tā vis nav, ir arī čaklas studentes, kam labas sirdis.

Pirmkārt daļas zintenieces. Viņas, kā to var lasīt «Studentu dzīvē», grib likt savas maigās ausiņas pie tautas krūtīm un klausīties viņas sirdspukstus. Vai tā nav augstākā cilvēkmīlestība un pašuzpurēšanās?

Tas ir daudz vairāk nekā šini virzienā dara dzelzceļu misionāres dāmas, vai pestīšanas armijas bundzinieces. Un pie visa tā arī man pašam tāda klusa cerība; es taču arī esmu latviešu tautas loceklis, kapēc gan nevarētu gadīties ka arī man pienāk kāda daļa konkordiete un saka: — «Atvainojiet, komilton, man liekas, kas jums tur ar sirdi kautkas nekārtībā, atļaujiet paklausīties». Man aizrautos elpa un es tikko paspēju nočuktēt: «Bet lūdz, ar prieku...» Ir tak tik ļabi ļauties kādas maigas būtnes gādībai, un pie tā paša paklausīties arī viņas sirdspukstus.

Lai viņām visām ļabi vīri gadītos, nūdien, no sirds novēlu. Un citādi tas arī nemaz nevar būt jo — kas mīlestību sēj, tas mīlestību plauj.

Alfa.

Eriks Raisters.

PALIEK.

Kurā sirdi ilgi laime zvana? Rūgtums pāriet, saldme viegli dziest. Un no liesmām, akla milas tvana. Tik reiz pašam roku projām griezt. Kas tad paliek? Nāve, meinas sāpes? Prieks, kas silda, asinis kas lok? — Tikai vienas kaislas mūžu slāpes, Kurās pašam beidzot jānosmok.

Valodnieku pierīzes.

Tagad briedi, ko krieviski sauc «los», dēvē par alni, bet alni (ojen) par briedi (sal., lš. alnis, vācu Elentier), krievu v. «kotebagle» (odno) jātulko ar v. «vēziens». Balss saikļu (Stimmbänder) vietā labāk lietāt terminu «balsekļi». V. «publika», iss u paturams; v. «omnibuss» un «autobuss» lokāmi kā o—celmi, ģen. omnibusa, autobusa. Ir vārdi «sveteris» un «dzemperis», nevis «sviters» un «džempers», jo tie cēlušies no angļu v. «sweat» (sviedri) un «jump» (lekt). Vārdu «kristīts vārds» un «krustāms vārds» vietā labāk lietāt «kristībvārds». Daži nepareizi lietā vārdu «provokators» jēdziena «nodēvējs» nozīmē. Provokators tak ir tas, kas kādu izprovocē. Vācu v. «ausbleiben» jātulko ar v. «iztrūkt», lietājot pēc viņa ģenitīvu. Darināmi arī atvasinājumi, piem.: iztrūkšana.

Pēdējā laikā daži laikraksti sākuši lietāt aiz dēbitīvu akuzatīvu. Jāsaka: man jāplauj slens (nevis sienu), mums jālasa rakstnieku darbi (nevis darbus). Vienīgais izņēmums ir — ja objekts ir vietniekvārds «es» vai «tu». Sakām: man tev jāglabā, tev mani jācieņi. Izteiciens, kā: man jāiet rudzu plant, ģen. pl. lietāts tāpēc, ka te kādreiz sekojis supins, kas tagad pielīdzināties infinitīvam.

Skidru indi var pieliet vai piepildnāt, ne pielikt. Pajūgs ir zirgs, zirga lietas un rati (resp. kamanas, ragavas u. c.) kopā ņemti; leļūgs nozīmē tikai zirga lietas, visu to, ar ko zirgu iejūdz; aizjūgs ir zirga lietas un rati. Ari v. «uzziņa» un «izzīņa» ir katram sava nozīme, kas arī paturama. Tāpat v. «ievads» norāda, ka te izteikts viss, kas sakāms, turpretī datīva forma «ievadam» liecina, ka no tā, ko varētu sacīt, ņemta tikai daļa.

Visas valodās atrodam teikuma locekļu saskanošanos pēc nozīmes, atkāpjoties no formālās pareizības, kadēļ nav jāuzlūko par nepieļaujamu kļūdu teikums: daļa strādnieku parakstījuši līgumu. E. G.

Kristapa Morberga fonda padome 13. novembrī piesprieda stipendijas 15 studentiem, kopsummā par Ls 5.300.— Cand. theol. Fēliksam Trejam, kas Parizē studē zemitu valodas, stipendiju pagarināja līdz 1934. g. 1. aprīlim.

Pārjaunotais Niče.

(Daži padomi demokrātijas noliedzējiem).

- 1. Daudz runāt par sevi — laikam ir viens no līdzekļiem maskēt savus patiesos mērķus.
2. Kas aizjemas savu dzīves ideālu no svešiem, tas dzīvo daudz vieglprātīgāk un skalāk, kā cilvēks, kuram tā pavisam nav.
3. Dažs labs pāvs slēpj no svešas acs savu pāva asti — un to sauc par savu lepnumu. Bet nevienam nav nācis prātā, kādā kārtā pāvs ticis pie savas astes.
4. «Tas man nepatīk!» — Kāpēc? — «Tāpēc, ka es vēl līdz tam neesu izaudzis.» Vai tā kāds iesācējs politiskā dzīvē ir atbildējis?
5. Katrs politiskis kļūst riebīgs ar savām tautas mīlas jūtām, ja savā programmā tas sāk viņas ekspluatēt.
6. Necilvēcīgi slavēt tautas mīlu, ja pār lūpām velas lāsti, vērsti pret viņas atsevišķiem locekļiem.
7. Šausmīgi no slāpēm mirt jūras vidū. Vai tiešām jūms nav žēl savas patiesības, ka viņu tik briesmīgi «pārsālāt.»

- 8. No vecas florentiešu noveles un arī no dzīves: — buona femmina e mala femmina vuol bastone. (Sacchetti, Nov. 86). Citiem vārdiem: — labs vai slikts demokrāts un fašists, abiem tomēr vajaga pātagas.
9. Ja latvietim ir talants — tas vēl nepietiekoši. Vajaga vēl pie jūms, — politisko partiju nīdējiem un slavinātājiem, — izjemt koncesiju uz viņu: — vai ne tā, mīļie draugi!?
10. Padoms katras kustības vadonim. — Ganam nepieciešams arī savs barvedis — zoštēviņš, lai pašam vajadzības gadījumā par tādu nevaizdētu palikt.
11. Padoms miklas veidā. — Ja demokrātijas varaš pavedieni netrūkst, mēģiniet tos pārkost.
12. Ja paliksiet nedzirdīgi maniem padomiem, tā būs pirmā pazīme, ka jūms ir stingrs raksturs! Un loģiski secinājot — arī ietiepība savā mūķībā.

Girls Žirgts.

Garlaicīgais un interesantais nacionālisms.

Atklājot I. vācu studentu kopdzīves namu vadītāju konferenci, Prūsijas izglītības ministrijas valsts padomnieks Dr. Haupts teicis sekojošo par nacionālsociālismu:

«Ir garlaicīgs un interesants nacionālsociālisms.

Garlaicīgais nacionālsociālisms, kas patlaban Vācijā valda, cenšas atdzīvināt vecās, labās ierašas: atkal aizliedza nepieklājīgas grāmatas, slēdza naktslokālus, un visi uzvedas tikumīgi. Garlaicīgais nacionālisms ir pilsoniskās morāles atdzimšana. Bet šim nacionālsociālismam līdzās, lai gan tas vēl ir mazākumā, ir interesantais nacionālsociālisms, kurā uzdevumi vēl nav veikti. Tā sekojājiem jānoskaidro, kam tie nākotnē piegriezies, garlaicīgam vai interesantam nacionālsociālismam. Šie divi virzieni ar laiku diezgan lielā mērā atšķiras viens no otra. Pie interesantā nacionālsociālisma pieder sociālisms, banku pārņemšana valsts rokās, militārais sports un vēl daudz kas cits.»

Strādnieku universitāte Parizē.

Parizē jau otru gadu pastāv strādnieku universitāte. Apmeklētāju skaits universitātē ļoti liels, pagājušā gadā pat pāri par 19.000.

Lekcijas lasa arī daži Sorbonnas profesori. Starp priekšmetiem, kas nosaukti par sociālām zinātnēm, ir tautsaimniecība, marksisma izcelšanās un materiālisma vēsture. Studiju plānā ietilpst arī jaunās valodes, māksla u. t. t. Lekciju nauda ļoti niecīga — 10 fr. mēnesi tiem, kas strādā un 5 fr. bezdarbniekiem.

Universitāti var apmeklēt katrs strādnieks, kas prot rakstīt un lasīt, neatkarīgi no tautības, ticības un politiskās pārliecības.

Visiem ārzemju studentiem jāparaksta solījums, ka tie paliks universitātē vismaz vienu semestri. Studentiem, kas piedalījušies kautkādas nekārtības universitātē, aizliegts no jauna iestāties čekoslovāku universitātēs.

Šie ierobežojumi ir sevišķi nepieciešami šīnā gadā čekoslovākijs tagadējo finančiālo grūtību dēļ.

Augstskolu pasaule skaitļos. C.I.E. statistikas un sociālās informācijas birojs Varšavā savācis ziņas par vairāk kā 50 valšu augstskolām.

Birojs visas pasaules studentu skaitu vērtē uz 2.350.000 studentiem. No šī skaitļa, 40% vai 975.584 studentu ir U.S.A. Tas ir ļoti liels skaits, jo ņemot pat vērā visu Amerikas Savienoto valšu iedzīvotāju skaitu, studentu tur par 8,5% vairāk, kā piem. Anglijā. Augstskolas līmenis gan Amerikā bieži ir zemāks kā Eiropas augstskolu. Otrā vietā studentu skaita ziņā atrodas Padomju Krievija. Krievijā 272.125 studentu, tomēr Krievijas skolas nevar salīdzināt ar citu valšu skolām.

Vislielākais studentu skaits Eiropas valstīs:

Table with 2 columns: Country and Student Count. Includes Vācijai (138.010), Francijai (89.940), Polijai (49.770), Itālijai (47.723), Anglijai (kopā ar Velsu) (37.138).

Vismazāk studentu Alaskā — 36.

Salīdzinot studentu skaitu atsevišķā valstī, ar visas valsts iedzīvotāju skaitu, vietu kārtība mainās. Savu agrāko, pirmo, vietu patur tikai U.S.A., kur studentu 7,92% Eiropā pirmā vietā atrodas Latvija — 4,98% (otrā vietā pasaulē), Igaunija — 2,97%, Rumānija — 2,07%, Beļģija — 1,36%, Anglija — 0,83% (neieskaitot ārzemju studentus). Salīdzinot ar visas pasaules iedzīvotāju skaitu studentu ir 1,37% no visiem iedzīvotājiem.

Arī lielākā studenšu skaita ziņā, pirmā vietā paliek U.S.A. un viņas kolonijās, kur studenšu ļoti daudz (Porto-Rico 50%). Eiropā jo vairāk uz dienvidiem, jo mazāk studenšu.

Table with 2 columns: Country and Student Count. Includes Somijā (35,8%), Latvijā (29,1%), Polijā (28,6%), Rumānijā (24,9%), Itālijā (13,8%), Grieķijā (7,4%).

Eģiptē un angļu Indijā studenšu 1,8% un Japānā tikai uz 100 studentiem 1/100 studenšu.

Daudzās Eiropas valstīs liels ārzemju studentu skaits. Pirmā vietā šē atrodas Austrija, kurā 34,1% ārzemju studentu. Tai seko Šveice ar 28,0%, Francija ar 22%, Beļģija ar 19,0%, čekoslovākijs ar 16,1%, Anglija ar 10,8%.

No valstīm, kurās liela studentu emigrācija, pirmā vietā atrodas Bulgārija, tad Lietuva, Polija, Madjārija. Bulgāru studentu skaits ārzemēs sasniedz gandrīz vienu trešo daļu no visiem bulgāru studentiem. Polijai 1932. g. poļu studentu ārzemēs 14,4%.

Korporācijas prasa Lietuvā likvidēt Studentu padomi, jo tur viņam nav vajākuma.

Lietuvas universitātē 18. un 19. novembrī notiks studentu padomes vēlēšanas. Šoreiz tās ienesušas nemieru Lietuvas akadēmiskā dzīvē. Korporācijai noskaidrotas studentu organizācijas iesniegta universitātes senātam memorandu, kurā lūdz atcelt vēlēšanas un nodibināt pagaidu padomi no studentu korporāciju delegātiem. Tā kā senāts šo memorandu atstājis bez ievēribas, astoņas studentu korporācijas nolēmušas boikotēt padomes vēlēšanas.

Redakcijai plesūtita grāmata: A. Punka. Prasme runāt publiski.

Redakcijas kolēģija. Atbild. redaktors: Roberts Spodris. Kolēģijas priekšsēd., Lenora Atrēna.

Izdēvējs: L. O. studentu vienotņu Vienkopa.

Spiestuve «Latvija», Rīgā, Merķeļa ielā 15.

Holenders un Fridlenders

Kalku ielā Nr. 1. Tālr. 20318. Dib. 1903. g.

Rasetnes, logaritmu linijāli, zīmēšanas un pauspapīri, pausaudeklis, slīdes, mērogi

Visi zīmēšanas, gleznošanas piederumi un rakstāmlietas.

Augsta kvalitāte — zemas cenas.

Augstskolas audzēkņiem — rabats

Foto-Ateljē A. ZVIRBULIS

(Hebenspergers un Co.)

Elizabetes ielā 49.

Studējošiem cenas pazeminātas. Atvērts arī svētdienās.

Valstspapīru spiestuve

izgatavo arī privātām personām un uzņēmumiem visāda veida

klišejas

kā vienkrāsainā, tā arī trīskrāsu reprodukcijai un pieņem dažāda veida

spiedumu darbus

viņā un daudzkrāsainā izvedumā

Litografijā izgatavo daudzkrāsainas

karšu un plānus

u. t. t.

Rīgā, Maskavas ielā 11

Pasta kods 539

Apdrošināšanas un Transporta A/S.

„Latvijas Loids“

Valde Rīgā, L. Smilšu ielā 34, savā namā, tālr. 22885, 22842, 21831, 33010

Pieņem uz visizdevīgākiem noteikumiem visāda veida apdrošināšanas

Kvadrāts Rīgā

ieteic savus ražojumus atzītā augstā labumā:

Galošas, botes, gumijas zābakus, gumijas papēzus, priekšautus, galdautus, bērnu priekšautiņus, sūklus gridu paklājus, slūtenes un citus tehniskus priekšmetus.

Manufaktūras un modes preču tirgotava

K. Bodnieks

Kr. Barona ielā № 28-a, tālr. 29094.

E. Ansohn & Co. Rīgā, Parka ielā 8, tālr. 26090

Asfalta un juntu papes rūpniecība, darvas produktu destilācija.

Apdrošināšanas un Transporta A/S.

„Daugava“

Rīgā, L. Jēkaba ielā 6/8. Tālr. 29885.

S-ba M. S. Kuzņecov

Rīgā, L. Grēcinieku ielā № 19.

Pēteris Ozoliņš Rīgā, Marijas ielā 1-3, tālr. 91317.

Pagatavo pēc visjaunākām modes prasībām dāmu un kungu apavus. Piedāvā par mērenām cenām, Vairoumā, Mazumā.

Valsts-cukurrūpniecības pārvalde

Rīgā, L. Smilšu ielā № 1/3, dz. 7, tālr. 20739.

„Augstskola Mājā“

Rīgā, Ģertūdes ielā № 19/21, dz. 15. Tālr. 96642

Akc. Sab.

„Delka“

Vēptuve, austuve, krāsotava balinātava, un apretūra

Fabrika: Ganību dambi № 31

Tālr. 92202, 93267

Pilsētas kantoris: Audēju ielā 10

Latvijas Ruņniecības S-ba

Tvaikoņi „Arija“, „Gundega“, „Laimdota“, „Regent“

Venecuelas konsults

Telegr. adr.: LATSHIP — RIGA

Tālr. 33194, 33293, 34440

Adrese: L. Pils ielā № 6

Fabrika: Valkas ielā 3/5.

Tālr. 30217

„KNIGGE“ cimdi

pallek kvalitātes prece!

Veikals: Rīgā, Valņu ielā 14. Tālr. 20583

Lietojiet Tupiņa vīnus!

STUDENTIEM pildspalvas no lētākām līdz dārgākām, zīmēšanas un rasēšanas piederumi.

Jūlijs Bukis rakstāmlietu veikals

ELIZABETES IELĀ 16 (starp Kr. Barona un Marijas ielu)

FINIERUS piedāvā Jāzeps Bērziņš, Rīgā, Iekšrīgā, Ūdensvada ielā № 3, starp Grēcinieku un Peldu ielām. Tālr. 21898.

Irenes Velmers Dejas kursi Rīgā, Strēlnieku ielā № 9 Tālr. 34669

Manufaktūras tirgotava K. Ozoliņš Audēju ielā 14

A/S. EMIL FALKENHOF

Rīgā, 1. Grēcinieku ielā 12

T./N. Anglolat Rīgā

L. REGUTS Mākslas amatniecības kursu vadītāja mēbeļu veikals

Rīgā, Kr. Barona ielā 37 Ieja no Gertrūdes ielas. Tālr. 29692

Pērciet STREMMERSA firmas

tēju pazīstamu ar marku „Zilonis“

ar violetu etiķeti u. c.

Ķīmiska rūpniecība „Gauja“ Inž. E. Jakobsons